

Beleidsplan Archeologie

Gemeente Boxmeer

Inhoud

Inhoud	3
1 Inleiding	5
1.1 De aanleiding: startnotitie archeologiebeleid	5
1.2 Archeologiebeleid inzichtelijk gemaakt!	5
1.3 Samenvatting beslispunten	7
2 Wat zit er in de bodem in Boxmeer?	8
2.1 Weten wat je hebt!	8
3 Wat kan Boxmeer met archeologie?	10
3.1 Keuzes maken: ja!	10
3.2 Kwantitatieve normen: werkbare ondergrenzen	11
3.3 Archeologisch waardevolle gebieden: maatwerk!	12
3.4 Kwalitatieve normen	13
3.5 Archeologie (meer) benutten?	17
4 Hoe regelt Boxmeer archeologie?	19
4.1 Inleiding	19
4.2 Waarom archeologie in de bestemmingsplannen	19
4.3 Archeologie in bestemmingsplannen, via een verordening, of allebei?	19
4.4 Archeologie op de beleidskaart	20
4.5 Archeologie belegd in de eigen organisatie	22
5 Wat kost archeologie?	23
5.1 Een onderbouwde schatting	23
5.2 Jaarlijkse kosten	24
Bijlagen	26
Leeswijzer.....	26
Bijlage I	28
Archeologische waarden en verwachtingenkaart Boxmeer	28
Bijlage II	29
Kwantitatieve normen: matrix met ondergrenzen	29
Bijlage III	30
Archeologische beleidskaart	30
Bijlage IV	31
Planregels	33
Bijlage V	40
Inleiding werkprocessen	40
Werkproces ontwikkeling Archeologiebeleid	40
Werkproces vergunningen	40
Werkproces Planontwikkeling	42
Bijlage VI	44
Begrippen en afkortingen	44
Bijlage VII	47
CD-ROM met bijlagen	47

1 Inleiding

1.1 DE AANLEIDING: STARTNOTITIE ARCHEOLOGIEBELEID

In het voorjaar van 2008 heeft het College van B&W van Boxmeer de Startnotitie archeologiebeleid vastgesteld. In deze nota is een aantal beslispunten vastgelegd ten aanzien van het toekomstige archeologiebeleid in Boxmeer. Die beslispunten zijn in dit beleidsplan verder uitgewerkt en zijn samengevat opgenomen aan het eind van dit hoofdstuk. Na bespreking in het College van B&W van Boxmeer kan het beleidsplan worden vastgesteld door de gemeenteraad.

De achterliggende gedachte van de startnotitie is de noodzaak om een actief archeologisch beleid te voeren. Om duidelijkheid te verschaffen aan vergunningaanvragers, om te kunnen anticiperen in het ruimtelijk ordeningsproces, om niet afhankelijk te zijn van besluitvorming van het rijk of provincie. Kortom: de gemeente Boxmeer wil de besluitvorming zoveel mogelijk zelf ter hand nemen. Met de per 1 september 2007 van kracht geworden Wet op de archeologische monumentenzorg wordt een eigen verantwoordelijkheid van gemeenten immers ook verwacht.

Het gaat de gemeente Boxmeer om een zorgvuldige omgang met het bodemarchief. Maar die omgang vindt niet meer plaats in een isolement van besluitvorming door *alleen* archeologen, maar in een arena waarbij ook gekeken wordt naar de realisatie van de planvorming, het voorkomen van mogelijke vertraging, de kosten van een opgraving, benuttingsmogelijkheden en andere aspecten. Kortom: besluitvorming over de omgang met het Boxmeerse bodemarchief in een maatschappelijke context met een duidelijke bestuurlijke, en dus ook politieke verantwoordelijkheid.

1.2 ARCHEOLOGIEBELEID INZICHTELIJK GEMAAKT!

Beleid op het terrein van de archeologie lijkt soms een veelkoppig monster. Gaat het nu bij archeologie om behoud in de bodem (in situ) of mag het ook worden opgegraven? Is een Programma van Eisen nu hetzelfde als een Plan van Aanpak en wat moet daar dan in staan? Mag ik als gemeente Boxmeer zelf bepalen wat ik behoud, of schrijft het rijk of provincie dat voor? Waar staan die afkortingen nu allemaal voor: NOaA, KNA, RACM, IKAW? Welke bodemingrepen zijn wel onderzoeksplichtig en welke niet? Veel vragen, waarop dit beleidsplan een antwoord geeft.

Het archeologiebeleid legt vast hoe de gemeente Boxmeer met haar bodemarchief omgaat. Die omgang kan het best vertaald worden in vier vragen:

1. Wat heb ik aan archeologie in de bodem?
2. Wat kan ik met archeologie?
3. Hoe regel ik archeologie?
4. Wat kost archeologie?

In de hoofdstukken 2, 3 en 4 zal nader worden ingegaan op deze vragen.

Uitwerkingen – zoals de gevolgde systematiek m.b.t. de selectieagenda – en praktische documenten – een standaard Programma van Eisen, bestemmingsplanvoorschriften, relevant kaartmateriaal etc. – zijn ter wille van de leesbaarheid van dit plan als bijlage opgenomen.

In het plan dat voor u ligt, zijn alle maatschappelijke en archeologische aspecten opgenomen en tegen elkaar afgewogen. De gemeente Boxmeer heeft duidelijke uitgangspunten voor de omgang met haar bodemarchief vastgesteld. Dat is een flinke stap voorwaarts: voor een zorgvuldige omgang met het bodemarchief en voor de gemeente Boxmeer.

*Amfoor uit de Romeinse tijd,
gevonden in een crematiegraf
te Sterckwijck*

1.3 SAMENVATTING BESLISPUNTEN

Hieronder volgt een opsomming van de beslispunten die dit beleidsplan bevat.

De gemeente Boxmeer neemt met dit beleidsplan:

- kennis van de archeologische waarden- en verwachtingenkaart en gaat deze zelf bijhouden;

De gemeente Boxmeer stelt met dit beleidsplan:

- ondergrenzen vast (uitgedrukt in oppervlakte en diepte) die duidelijk aangeven of een initiatiefnemer danwel vergunningaanvrager verplicht is archeologisch vooronderzoek te laten verrichten;
- vast te overwegen een paraplu-bestemmingsplan ‘archeologie’ op te laten stellen teneinde de in dit beleidsplan opgestelde normen in een keer vast te leggen in alle bestemmingsplannen;
- de bijgevoegde beleidskaart vast;
- vast de handhaving van het beleid veelal extern zal worden belegd: of via het Regionale Milieu Bedrijf (RMB) of middels nog te realiseren afspraken met gemeenten in het Land van Cuijk;
- vast dat benuttingsactiviteiten belangrijk zijn voor het vergroten van het (lokale) draagvlak voor de archeologie maar daar voorlopig geen prioriteit aan te verlenen;
- vast dat archeologische onderzoekskosten zo veel mogelijk in het kader van de grondexploitatie worden verrekend; daar waar dat niet opportuun is worden kosten voor archeologisch (voor) onderzoek toegerekend aan de verstoorder (lees: vergunningaanvrager);
- vast bestuurslasten te dekken uit andere daartoe geschikte bronnen zoals de jaarlijkse rijksbijdrage in het gemeentefonds en/of leges;
- vast te bezien in welke mate de relevante werkprocessen in de ambtelijke organisatie aanpassing behoeven;
- tevens het bijgevoegde selectiebeleid vast.

2 Wat zit er in de bodem in Boxmeer?

ARCHEOLOGISCHE WAARDEN- EN VERWACHTINGENKAART

2.1 Weten wat je hebt!

Beleid op het terrein van archeologie kan alleen zinvol en effectief zijn als je als gemeente weet welke bodemschatten er in de bodem aanwezig zijn. Maar het gaat niet alleen om *gekende* waarden zoals bijvoorbeeld AMK-terreinen of de door de gemeente aangewezen belangrijke terreinen van hoge archeologische waarde binnen de muren van de vesting.

Archeologiebeleid is ook vooruit zien en vooruit denken. Rekening houden met mogelijk te *verwachten* archeologische waarden in de bodem. Om bijvoorbeeld in te schatten of een toekomstige bouwlocatie te maken krijgt met archeologiekosten. Die kosten kunnen dan opgenomen worden in de exploitatie van het te ontwikkelen gebied. Of door vast te stellen dat een te ontwikkelen gebied een lage archeologische verwachting kent. In dat geval hoeft er geen vooronderzoek plaats te vinden en hoeft er geen rekening te worden gehouden met opgravingskosten. Door de gekende en te verwachten archeologische waarden in kaart te brengen dient de kaart als kompas voor de gemeente en voor ontwikkelaars bij mogelijke locatiekeuzen. Tevens geeft de kaart op voorhand al een indicatie dat er archeologiekosten kunnen optreden of dat die afwezig zijn.

Om draagvlak te krijgen voor de archeologische waarden- en verwachtingenkaart en om de kaart mogelijk te verbeteren met gegevens afkomstig van lokale kenners (leden van archeologische, historische en heemkunde verenigingen uit de gemeente Boxmeer) heeft er een klankbordsessie plaatsgevonden. De kaart is daarbij toegelicht en uit verschillende verenigingen is daarbij informatie aangeleverd om de kaart te verfijnen.

Een groot formaat kaart bevindt zich in bijlage I bij dit beleidsplan. Deze kaart is samengesteld op basis van de deelkaarten gemeente Boxmeer archeologische verwachtingskaart jagers/verzamelaars (I), gemeente Boxmeer archeologische verwachtingskaart landbouweconomie (II) en gemeente Boxmeer archeologische vindplaatsenkaart Romeinse tijd (III). De kaart komt digitaal beschikbaar voor de gemeente Boxmeer. De gemeente Boxmeer is voornemens de kaart straks zelf bij te houden. Aanpassing van de kaart kan bijvoorbeeld geschieden wanneer er nieuwe vondsten worden gedaan of wanneer gebieden worden verstoord.

Hieronder staat een kleine afbeelding van de voor de gemeente Boxmeer opgestelde archeologische waarden- en verwachtingenkaart. De kaart is opgesteld door I.O.Graph i.s.m. Past2Present.

3 Wat kan Boxmeer met archeologie?

SELECTEREN EN BENUTTEN

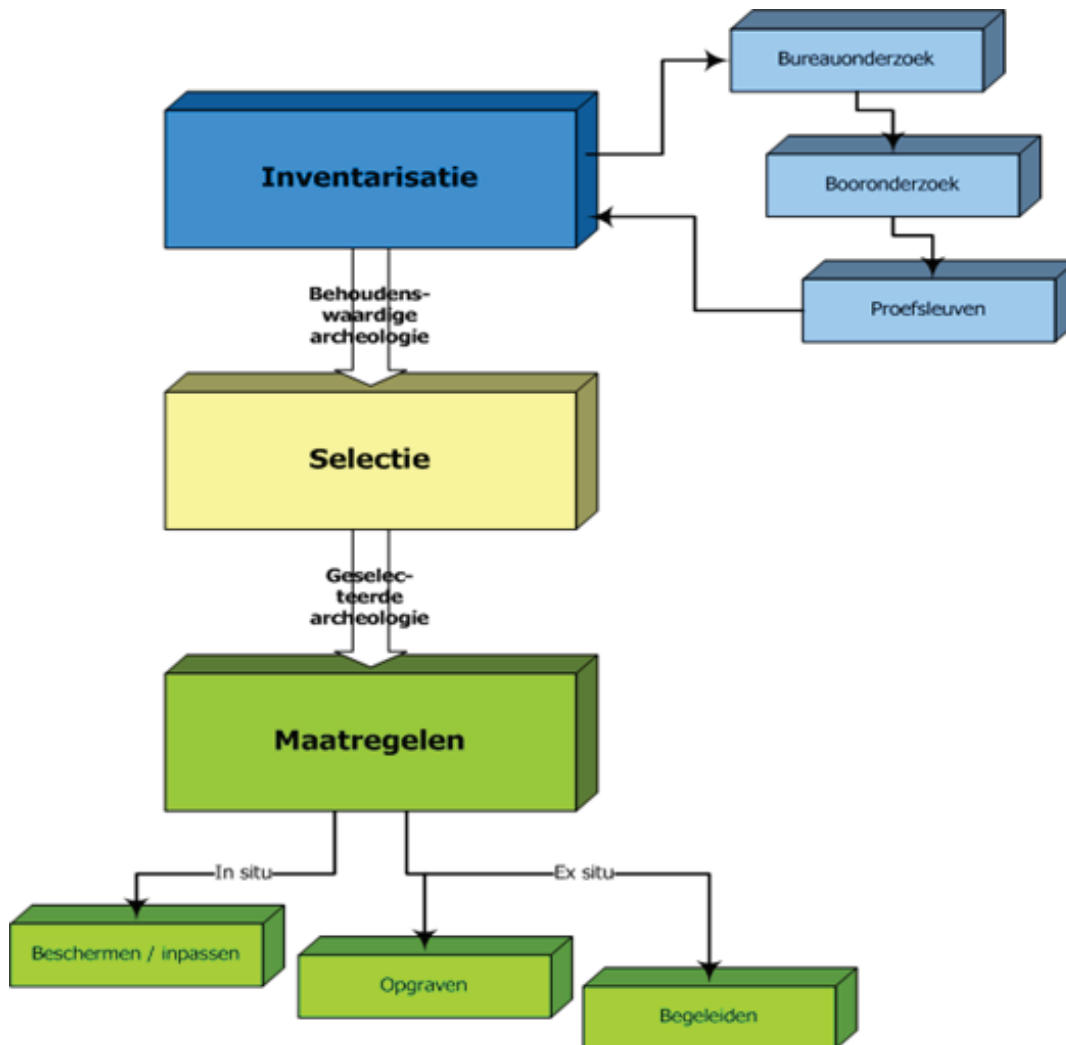
3.1 Keuzes maken: ja!

Een aanzienlijk deel van het grondgebied in Boxmeer (ruim 57,95%) kent een middelhoge tot hoge archeologische verwachting. Dat wil zeggen dat de kans aanwezig is dat bij verstoring van deze gebieden archeologische resten zullen worden aangetroffen. Uitgaande van het principe dat archeologiebeleid tegelijkertijd verantwoord en praktisch uitvoerbaar moet zijn, betekent dit dat er keuzes gemaakt moeten worden. In de Startnotitie archeologiebeleid Boxmeer is daarom bepaald dat er selectiebeleid zal worden geformuleerd, net zoals de gemeente Boxmeer uit de historische bebouwing boven de grond een keuze heeft gemaakt welke bebouwing in aanmerking komt voor plaatsing op de monumentenlijst en welke niet.

Nu is selecteren onder de grond ingewikkelder dan daarboven. Boven de grond kan worden geselecteerd aan de hand van feitelijk te constateren waarden, terwijl onder de grond meestal op basis van aannames moet worden gewerkt. Die aannames zijn niet altijd even eenduidig. Van sommige gebieden kan op basis van geomorfologie en bekende vindplaatsen worden aangegeven dat de kans op belangrijke archeologische resten (heel) groot is, terwijl van andere gebieden duidelijk is dat als gevolg van bodemverstoringen in het verleden de kans juist erg klein is. Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de verwachte archeologie, is er een methodiek ontwikkeld om gefaseerd te achterhalen wat er aan archeologie te vinden is op een ontwikkellocatie. Deze methodiek wordt aangeduid met het proces van Archeologische Monumentenzorg, kortweg het AMZ-proces.

Voor er een schop de grond in gaat, wordt er een uitgebreide bureaustudie gedaan. Het plangebied wordt bestudeerd, de bekende archeologische gegevens worden bekeken en er wordt een verwachting opgesteld. Is er reden om aan te nemen dat de bodem ernstig verstoord is -op basis van schriftelijke bronnen kan dit worden geconstateerd- en er dus geen archeologie meer aanwezig zal zijn, dan is verder onderzoek niet nodig en kan de bouw beginnen. Lijkt het erop dat er wel overblijfselen uit het verleden aangetroffen kunnen worden, dan wordt dat nader onderzocht. Is de bodemopbouw intact? Zijn er sporen aanwezig? En in wat voor staat zijn die? Wordt er niets aangetroffen, of zijn de overblijfselen van een dermate slechte kwaliteit dat we er niets meer van kunnen leren, dan kan besloten worden om geen verder onderzoek meer te doen. Zijn er wel resten uit het verleden aangetroffen in goede staat, dan doet men een uitspraak over de behoudenswaardigheid van de aangetroffen overblijfselen. Hoe belangrijk zijn deze resten? Willen we die intact in de bodem bewaren? Soms is het mogelijk de bouwplannen aan te passen, waardoor de archeologie bewaard kan blijven onder bijvoorbeeld een park. Soms kan dat niet: in dat geval wordt alles opgegraven.

In het figuur op de pagina hiernaast is het AMZ-proces schematisch weergegeven.

Hoe kan de gemeente Boxmeer hierin selecteren? Hiervoor zijn twee soorten normen ontwikkeld, die hieronder gepresenteerd worden.

3.2 Kwantitatieve normen: werkbare ondergrenzen

De eerste keuze heeft betrekking op de eerste fase van het AMZ-proces: de inventarisatie. Wanneer moet een inventariserend onderzoek worden uitgevoerd? De Wet op de archeologische monumentenzorg gaat uit van de noodzaak van archeologisch onderzoek bij ingrepen groter dan 100m² (Monumentenwet 1988, artikel 41a). Gemeenten kunnen van die norm afwijken (naar boven en naar beneden) als zij daarvoor een deugdelijke motivering aanvoeren.

In opdracht van de gemeente heeft het archeologisch adviesbureau Past2Present aan de hand van een inventarisatie van bodemverstorende activiteiten in de gemeente Boxmeer becijferd dat de gemiddelde grondverstoring per vergunning in de gemeente Boxmeer beduidend hoger ligt dan het landelijke gemiddelde (496 m² in Boxmeer tegen 324 m² landelijk). Verder blijkt dat bij archeologisch onderzoek voor grondverstoringen dieper dan 50 centimeter en groter dan 250 m² ruim 84,67% van het te verstoren grondgebied archeologisch wordt onderzocht, terwijl daarmee slechts 7,89% van de vergunningen wordt belast met een archeologische onderzoeksplicht. Bij een ondergrens van 2500 m² – de provinciale “norm” in het buitengebied – wordt slechts 1.97% van

de vergunningen belast met een onderzoeksplicht waarbij nog altijd iets meer dan 60% van het bodemarchief grondgebied van Boxmeer onderzocht wordt.

De gemeente Boxmeer zoekt in haar archeologiebeleid een goede balans tussen het zo min mogelijk belasten van vergunningaanvragers en een verantwoorde omgang met het kostbare bodemarchief. Dat betekent zo goed mogelijk passende ondergrenzen bij de vastgestelde archeologische waarden en de gepercipieerde verwachtingen van het Boxmeerse bodemarchief. Dit betekent in de praktijk het volgende.

In gebieden met een lage archeologische verwachting gelden in Boxmeer geen archeologische voorschriften. In gebieden met een middelhoge archeologische verwachting stelt de gemeente de norm vast op een oppervlakte van 5000m² en een diepte van 50cm. Bodemverstoringen die daaronder blijven (kleiner dan 5000m² en minder diep dan 50cm) zijn daarmee dus uitgesloten van een archeologische onderzoeksplicht. Agrariërs die bijvoorbeeld hun opstallen (substantieel) willen uitbreiden blijven daarmee gevrijwaard van kosten voor archeologisch vooronderzoek. Hiermee wijkt de gemeente Boxmeer af van de door de provincie Noord-Brabant in het verleden genoemde “norm” voor dit type gebied (middelhoge archeologische verwachting). De genoemde provinciale “norm” hiervoor is een te verstoren oppervlakte van 2500m² en een te verstoren diepte van 50cm.

Voor gebieden met een hoge archeologische verwachting volgt de gemeente de provinciale norm van 2500m² en een te verstoren diepte van 50cm.

Door de norm voor archeologisch vooronderzoek in gebieden met een middelhoge of hoge verwachting bij 2500m² respectievelijk 5000 m² te leggen wordt dus nog altijd een aanzienlijk deel van het archeologisch bodemarchief onderzocht terwijl slechts een zeer kleine minderheid van de initiatiefnemers met een onderzoeksplicht wordt geconfronteerd. Hiermee is een goed evenwicht gevonden tussen de uitgangspunten ‘verantwoord’, ook in archeologische zin, en ‘praktisch uitvoerbaar’, zoals verwoord in de inleiding. Een verdere onderbouwing voor de norm is te vinden in de Startnotitie.

3.3 Archeologisch waardevolle gebieden: maatwerk!

Na aldus reële normen te hebben vastgesteld voor de gebieden met een archeologische verwachting, kan worden ingezoomd op de gebieden die een vastgestelde waarde hebben of waarvan zo goed als zeker kan worden verondersteld dat zij een hoge archeologische waarde hebben. Dit zijn de gebieden waarvoor op basis van geomorfologie, historische bronnen en bekende vindplaatsen bij een geringere ingreep dan de normen in het buitengebied al inventariserend vooronderzoek nodig is omdat de trefkans daar (veel) groter is. Het gaat dan om de AMK-terreinen en de historische kernen in de gemeente Boxmeer zoals bijvoorbeeld de kernen van Boxmeer, Oeffelt, Beugen, Rijkevoort, Overloon en Vierlingsbeek. Van deze plaatsen is bekend dat zij (over het algemeen) een hoge tot zeer hoge archeologische waarde hebben.

De gemeente Boxmeer stelt de onderzoeksgrens voor wat betreft de historische kernen vast op 100m² met een maximaal toegestane verstoringsdiepte van 30cm. Immers, de kans dat hier al op 30 cm beneden het maaiveld archeologische sporen worden aangetroffen is groter dan in het – eerder sporadisch bewoonde – buitengebied buiten de kernen. Kleine(re) bodemverstoringen – bv. de aanleg van een schuur of serre - blijven daarmee mogelijk zonder vooronderzoek. Bij een iets substantiëlere verstoring (groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm) is vooronderzoek hier echter verplicht. Hierbij is de verhouding tussen archeologisch resultaat en opgelegde

vergunningplichten belangrijk om in het oog te houden. Deze norm geldt ook in de bebouwde gebieden buiten de historische kernen (zie de beleidskaart, bijlage III).

Als het gaat om het vaststellen van een ondergrens voor wat betreft een verstoring van de AMK-terreinen kiest Boxmeer ook hier voor een ondergrens van 100m² en een diepte van 30cm. Immers, ook hier is de trefkans op archeologische sporen in de bodem groot. Geraadpleegde bronnen zoals gegevens afkomstig van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) en de provincie Noord-Brabant bevestigen die hoge trefkans.

Op basis van de verschillende normen kan een matrix worden samengesteld waaruit duidelijk blijkt voor welke gebieden in Boxmeer welke oppervlakte- en dieptegrens geldt. Deze matrix is te vinden in bijlage II.

Over deze normen heeft begin oktober 2008 overleg plaatsgevonden met de provincie Noord-Brabant. De provincie heeft in dat overleg aangegeven zich te kunnen vinden in de voorgenomen ondergrenzen. Wel gaf de provincie de gemeente Boxmeer de overweging mee te bezien of de voorgenomen diepte van 50 cm voor de noord-zuid strook vanaf Oeffelt tot Maashees met hoge archeologische verwachtingen naar beneden zou kunnen worden bijgesteld tot 30cm. Gezien het dan optredende fragmentarische regime dat met name in het kader van de handhaving moeilijkheden kan opleveren kiest Boxmeer daar evenwel niet voor.

3.4 Kwalitatieve normen

Waar opgegraven wordt, worden keuzes gemaakt. Het is namelijk niet mogelijk om alle archeologische sporen in de bodem in Boxmeer te onderzoeken en te bewaren, hoe graag we dat soms ook zouden willen. Van belang is dan het maken van verantwoorde keuzes. Maar wat is dan belangrijk, en wie bepaalt dat? Uiteindelijk is de keus aan de gemeente. De Wet op de archeologische monumentenzorg bevat immers geen inhoudelijke norm wat gemeenten wel en niet zouden moeten bewaren. In Nederland is door het rijk geïnventariseerd wat we precies weten, en ook wat we niet weten, over de verschillende perioden in ons land.

Detailfoto archeologische opgraving te Sterckwijk, Boxmeer.

Die gegevens staan in de Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA). Daarbij heeft het rijk ook een zogenaamde archeologiebalans opgesteld: Archeologiebalans 2002. Hierin staat vermeld welke archeologische onderzoeken er per archeo-regio zijn uitgevoerd. Op basis van die gegevens is door het archeologisch adviesbureau Past2Present een systematiek ontwikkeld waarbij er voor elke gemeente in Nederland een eigen archeologische selectieagenda kan worden samengesteld met een prioriteit voor perioden en voor zogenaamde kennisthema's. Of een vondst van belang is wordt vastgesteld aan de hand van de drie criteria: fysieke kwaliteit (o.a. gaafheid, conservering), inhoudelijke kwaliteit (o.a. zeldzaamheid, ensemble/contextwaarde) en belevingswaarde.

Die systematiek geeft gemeenten de mogelijkheid - nadat er inventariserend onderzoek is uitgevoerd waarbij is vastgesteld of er sprake is van behoudenswaardige archeologische sporen - eigenstandig vast te stellen of die behoudenswaardige sporen ook dienen te worden opgegraven en zo ja met welke vraagstelling die opgraving plaatsvindt. Op deze wijze kan de gemeente Boxmeer zelf richting geven aan haar archeologisch onderzoek met de mogelijkheid accenten te kiezen die passen bij de vormgeving van een eigen Boxmeerse archeologische dan wel cultuurhistorische identiteit.

De voorgestelde selectieagenda en kennisthema's zijn besproken in een klankbordgroep. Hiervoor zijn uitgenodigd vertegenwoordigers van de Algemene Cultuurhistorische Stichting gemeente Boxmeer, Stichting De Oude Schoenendoos, Heemkundekring Rieckevorts Heem, Historische Kring Land van Cuijk, Historische Vereniging Nepomuk Boxmeer, Stichting Heem en Historie Oeffelt, Stichting Karel Thiery en Stichting Sambeeks Heem.

Op basis van voorstellen en de besprekingen met de aanwezige leden van de hierboven genoemde organisaties valt de volgende periodeagenda te presenteren.

Selectievoorstel:

- Laat Paleolithicum – Mesolithicum (35000-6450 v C)
- Laat Mesolithicum – Midden-Neolithicum(6450–2850 v C)
- Laat Neolithicum – Midden-Bronstijd (2850-1100 v C)
- Late Bronstijd t/m Midden IJzertijd (1100-250 v C)
- Late IJzertijd – Vroeg Romeinse tijd (250 v C- 70 n C)
- Midden Romeinse tijd (70-270)
- Laat Romeinse tijd – Vroege Middeleeuwen (270-525)
- Vroege Middeleeuwen (525-900)
- Late Middeleeuwen (900-1500)
- Nieuwe Tijd (1500-heden)

Niet geselecteerd:

- Paleolithicum tot 35000 v C

Het toegepaste selectiebeleid resulteert voor Boxmeer in een zestal kennisthema's:

- Nederzettingen;
- Grafvelden;
- Economie & landgebruik;
- Locatiekeuze;
- Sociaal-politieke organisatie;
- Religie en Cultus.

Wel dient zich hierbij een dilemma aan. De keuze voor aandacht voor specifieke periodes is relatief breed. Het voorstel is daarom de keuze voor de kennisthema's zwaarder te laten wegen dan die voor de afzonderlijke perioden. De thema's worden dan meer in hun diachrone kader geplaatst en waar nodig onderzocht.

Schematisch ziet de onderzoeksagenda van Boxmeer er dan zo uit :

Geel: vallend in de archeologische agenda van Boxmeer.

Blauw: vallend buiten de archeologische agenda van Boxmeer.

Boxmeer								
	Paleogeografie	Nederzettingen	Grafvelden	Economie & landgebruik	Locatiekeuze	Sociaal politieke org.	Religie & cultus	Processen
11 NT								
10 LME								
9 VME								
8 LROM-VME								
7 MROM								
6 LIJZ-VROM								
5 LBRO-MIJZ								
4 LNEO-MBRO								
3 LMESO-MNEO								
2 LPALEO-MESO								
1 PALEO								

Tijdens de bijeenkomsten met de klankbordgroep zijn uit deze kennisthema's een tweetal overkoepelende hoofdthema's benoemd:

- Een productief verleden
- Een prominente plaats

Een productief verleden

In de omgeving van Boxmeer is al mogelijk vanaf de IJzertijd aan klei verwerkende industrie (pottenbakken en bouwmaterialenproductie) gedaan. Dit heeft zijn sporen achtergelaten in het landschap. Ten eerste zijn er de plaatsen waar klei is gewonnen en vervolgens zijn er de veld- en pottenbakovens waarin het tot producten is omgewerkt. De laatste hebben vaak afvalkuilen of ovenresten. Al vanaf het begin zal de productie een gecontroleerd proces zijn geweest, waaraan macht en status ontleend kon worden. Dit zal zich op meerdere vlakken hebben gemanifesteerd. Vragen hiernaar zullen vooral in de richting gesteld kunnen worden naar het ontstaan van deze productie, de uitingvormen daarvan, de producten en de ontwikkelingen daarvan in groei van macht en status.

Een prominente plaats

Het natuurlijke landschap is van grote invloed op de inrichting en het gebruik van een gebied. In het verleden was dit niet anders. Bepaalde elementen werden zelfs speciaal opgezocht en gebruikt. Hieruit kunnen we soms enige concepten die ten grondslag lagen aan de inrichting en gebruik van het gebied afleiden. Zo zijn er plaatselijk grafheuvels opgericht, waarbij na het primaire gebruik als begraafplaats de plek een mythische lading krijgt en gebruikt wordt als verzamelplaats voor rituele activiteiten. De locatie van de grafheuvels zal een extra dimensie hebben gegeven, aangezien deze op een hoogte zijn opgeworpen. Dezelfde grafheuvelgroep kan een rol hebben gespeeld als 'landmark', waarmee een claim op het landschap kon worden aangeduid.

In dezelfde lijn kunnen de andere grafvelden in de gemeente worden benaderd. Niet alleen het grafveld zelf is van belang, ook de bijbehorende nederzetting en hun beider plaats in het landschap. Een diachroon thema kan dan zijn: de ligging van de nederzettingen/grafvelden. Waarom juist daar? Hoe was het landschap hierop van invloed? Wanneer vangt het gebruik aan en tot wanneer loopt dit door? Zijn er veranderingen in het gebruik te constateren?

De prominente plaats kan ook worden geaccentueerd door de gebouwen die worden neergezet. In hoeverre is macht en status daar aan af te lezen? Waarom staan de gebouwen daar waar ze worden aangetroffen? Welke andere uitingen van macht en status zijn aan te treffen, en wat zegt dit over de sociale verhoudingen?

Over Boxmeer

De regio als doorgaande route. Het landschap is hier dusdanig gevormd dat een relatief smalle strook, het rivierdal van de Maas, een zeer belangrijk element is. Parallel aan de rivier werd in de Romeinse tijd al een belangrijke (hoofd)verbindingsweg aangelegd. Mogelijk is de route zelf al ouder. Van Maastricht is de weg tot aan Nijmegen te volgen, waarbij er een oversteekplaats was bij Cuijk. De weg zal een belangrijke impuls zijn geweest voor de locatie van nederzettingen en voor de verdere inrichting van het landschap. Nederzettingen, die zich doorgaans bij land- en waterwegen bevinden, treffen we dan vooral aan in dit rivierdal. In nederzettingen met een middeleeuwse oorsprong behoren kerken tot de oudste elementen. Niet alleen het vervoer over de weg heeft de aandacht, maar juist ook het belang van de rivier als vaarweg en werkomgeving voor hen met een waterrijk beroep is van belang.

In de onderzoeksvragen met betrekking tot Boxmeer zijn zoveel mogelijk vragen verwerkt die betrekking hebben op deze overkoepelende thema's en de andere Boxmeerse kennisthema's.

Detail van een Terra Sigillata scherf uit de Romeinse tijd. Duidelijk zichtbaar is een stempelafdruk in de klei met daarop de naam van de maker (opgravingen Boxmeer-Sterckwijck)

Dit selectiebeleid (kwalitatieve normen) van de gemeente Boxmeer is bedoeld voor twee verschillende groepen. Allereerst is daar natuurlijk de gemeente zelf. De geselecteerde kennisthema's kunnen bijdragen aan de identiteit van de gemeente. De gekozen kennisthema's kunnen hier een versterkende rol in spelen. De geselecteerde kennisthema's kunnen op een aansprekende wijze voor een breder publiek worden gepubliceerd.

Ten tweede dient dit selectiebeleid ook een archeologisch-inhoudelijk doel. De geselecteerde kennisthema's vormen de basis voor wetenschappelijke onderzoeksvragen. Archeologen gebruiken die om te bepalen of een vindplaats in aanmerking komt voor verder onderzoek, en vervolgens bij het onderzoeken van de vindplaats. De wetenschappelijke vragen zorgen ervoor dat iedere geselecteerde vindplaats gericht wordt onderzocht, en zo een bijdrage levert aan de kennis over het verleden. De geselecteerde kennisthema's worden vertaald in wetenschappelijke vragen, specifiek gericht op de archeologische beroepsgroep die ermee zal werken.

Deze onderzoeksvragen, alsmede een gedetailleerde wetenschappelijke uitwerking van dit voor de gemeente Boxmeer opgestelde selectiebeleid zijn te vinden in bijlage VII op de bijgevoegde cd-rom.

3.5 Archeologie (meer) benutten?

Sporen in de bodem en vondsten uit de bodem vertellen een verhaal. Hoe er werd gewoond in Boxmeer, wat er werd gegeten, gedronken, hoe men zich verplaatste, of er mogelijke gevechten werden geleverd etc. Archeologie is dus ook een bijzondere ontwikkelkracht.

De gemeente Boxmeer vindt het van veel belang om in te zetten op het benutten van archeologie. Het is immers de reden waarom we archeologisch onderzoek uitvoeren. Op deze wijze wordt het draagvlak voor archeologie verder vergroot. Draagvlak voor archeologie is immers van groot belang omdat met de hedendaagse wetgeving er ook financiële inspanningen (kunnen) worden gevraagd van burgers en bedrijven.

Vanuit dit perspectief heeft Boxmeer de afgelopen jaren, in het bijzonder bij de opgravingen te Sterckwijk, substantieel ingezet op publieksbeleving. Bij de opgravingen te Sterckwijk zijn daarom verschillende open dagen georganiseerd waarbij ook nadrukkelijk contact is gezocht met het onderwijs. Op deze wijze is geprobeerd de historie van Boxmeer te laten leven, niet alleen voor diegene die daar vanuit zich zelf al belangstelling voor hebben maar ook voor diegenen (scholieren) die daar vanuit zich zelf niet in eerste instantie aandacht voor hebben.

Daarnaast heeft de gemeente Boxmeer een aanzet gemaakt tot het opstellen van een Cultuurhistorisch Profiel. De culturele profilering van Boxmeer is een initiatief van de afdelingen Ruimte en Welzijn en Leefbaarheid en heeft als doel een strategisch sturingsinstrument in handen te krijgen waarmee richtinggeven kan worden aan initiatieven en beleidsbeslissingen. Daarnaast zijn er plannen om een museale voorziening op te richten.

Uiteraard zijn er ook andere vormen van benutting denkbaar.

Op de korte termijn kan archeologie via tijdelijke media voor een groter publiek worden ontsloten. Historisch interessante periodes of thema's kunnen op tijdelijke pagina's worden toegevoegd aan de website van de gemeente, bij grote(re) archeologische onderzoeken kunnen folders worden uitgebracht of tijdelijke tentoonstellingen ingericht.

Als het gaat om het benutten van archeologie op de meer lange termijn kan gedacht worden aan het verbinden van archeologie met andere beleidsterreinen.

Zo zijn archeologie en landschap nauw met elkaar verbonden. De mens heeft immers altijd gebruik gemaakt van het landschap: eerst door die delen te bewonen die daarvoor het meest geschikt waren, later door het landschap naar eigen behoefte in te richten. Archeologie biedt tal van aanknopingspunten bij dit streven, niet alleen in recreatieve zin maar ook als versterker van de identiteit van de gemeente. In het selectiebeleid staan de perioden en kennisthema's waaraan de gemeente specifiek aandacht wil schenken en die aansluiten bij de identiteit van Boxmeer. Deze thema's kunnen worden gebruikt bij de citymarketing van Boxmeer.

Archeologie kan, zelfs als het onzichtbaar onder de grond aanwezig is, beleefbaar worden gemaakt door middel van concrete producten als fiets- en wandelroutes, maar ook door het plaatsen van kunstobjecten die verwijzen naar het verhaal van het verleden langs deze routes. Een cultuurhistorisch profiel is een nuttig instrument voor het realiseren van de voornoemde zaken. De resultaten van eventueel archeologisch onderzoek voorafgaand aan de ruimtelijke ontwikkeling kunnen worden gebruikt bij het ruimtelijk ontwerp of de landschappelijke inrichting, en op die manier meerwaarde verlenen aan de betreffende ontwikkeling. Dit wordt wel aangeduid met *return on investment*.

Op dit moment gaat de beleidsvoorkeur van Boxmeer evenwel eerst uit naar het complementeren en uitvoeren en handhaven van de kern van haar archeologiebeleid, d.w.z. het vormgeven van de conditie archeologie in haar bestemmingsplannen. Nieuwe benuttingsinitiatieven zijn vooralsnog niet gepland.

Leerlingen kijken op een speciaal bord hoe Boxmeer er 2000 jaar geleden uitzag

4 Hoe regelt Boxmeer archeologie?

BESTEMMINGSPLAN, MONUMENTENVERORDENING, BELEIDSKAART, EIGEN ORGANISATIE,

4.1 INLEIDING

Het vastleggen van de omgang met het bodemarchief gebeurt door gemeenten hoofdzakelijk via bestemmingsplannen. Het is daarom van belang als gemeente Boxmeer te bezien op welke wijze dat in dit r.o.-instrument het beste kan geschieden. Een ander instrument is uiteraard de monumentenverordening. Wil de gemeente Boxmeer de omgang met archeologische waarden in de bodem goed regelen, dan is het ook zaak na te denken over mogelijke consequenties van deze nieuwe verplichting voor de ambtelijke organisatie. Zelfstandig besluiten over de omgang met het bodemarchief brengt immers een aantal extra taken met zich mee. Hieronder worden deze verschillende (meer regelgevende en organisatorische) aspecten verder toegelicht.

4.2 Waarom archeologie in de bestemmingsplannen

Op grond van de Wet op de archeologische monumentenzorg is de gemeente verplicht om bij het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen danwel aanpassing(en) van oude plannen, rekening te houden met archeologie. Daarbij heeft de provincie de bevoegdheid archeologische attentiegebieden aan te wijzen. Consequentie hiervan is dat gemeenten worden verplicht hun bestemmingsplan(nen) te wijzigen.

Op basis van de huidige Wro legt de gemeente het ontwerp bestemmingsplan ter inzage voor aan belanghebbenden en kan de provincie zienswijzen opstellen. In het uiterste geval kan de provincie nog een reactieve aanwijzing opstellen. De provincie zal wel duidelijk moeten maken dat het om een provinciaal archeologisch belang gaat. In dat kader overweegt de provincie Noord-Brabant een provinciale verordening op te stellen. Hiermee maakt de provincie dan het provinciaal belang duidelijk. Hoe zo'n verordening er uit zou komen te zien en welke consequenties zo'n provinciale verordening zou hebben op het Boxmeerse archeologiebeleid is nog onduidelijk. Al met al is het derhalve zinvol een besluit te nemen op welke wijze rekening gehouden gaat worden met archeologie in de bestemmingsplannen in Boxmeer.

4.3 Archeologie in bestemmingsplannen, via een verordening, of allebei?

Met de vaststelling van dit beleidsplan kan de gemeente Boxmeer (op)nieuw vast te stellen bestemmingsplannen 'archeoproof' maken zodat aan de wettelijke eis wordt voldaan. Om daar praktisch uitvoering aan te geven bevinden zich in bijlage IV planregels – die in nieuwe bestemmingsplannen kunnen worden opgenomen.

Daarmee is de conditie archeologie evenwel nog niet geregeld in alle bestemmingsplannen. In de loop der jaren, bij een voortgaande actualisering van bestemmingsplannen, zal de conditie archeologie, zoals vastgelegd in dit beleidsplan, langzamerhand gaan gelden in alle bestemmingsplannen. Nadeel hiervan is dat in het ene bestemmingsplan de omgang met het bodemarchief wel is geregeld en in andere bestemmingsplannen niet. Een bepaalde mate van rechtsongelijkheid is hiervan het gevolg. Het is overigens mogelijk daar als gemeente Boxmeer voor te kiezen.

Er is evenwel nog een andere oplossing mogelijk. Dat is het opstellen van een paraplubestemmingsplan. Met het opstellen van zo'n plan wordt in één keer de conditie archeologie in alle bestemmingsplannen vastgelegd.

Verankering van archeologie in bestemmingsplannen (1), het mogelijk aanwijzen van bepaalde archeologische terreinen op basis van de monumentenverordening danwel het kiezen voor planologische bescherming middels een versnelde aanpassing van bestemmingsplannen (2) of het laten opstellen van een paraplubestemmingsplan (3) is een afweging tussen tijd, beschikbare middelen en het gewenste beschermingsniveau van het bodemarchief.

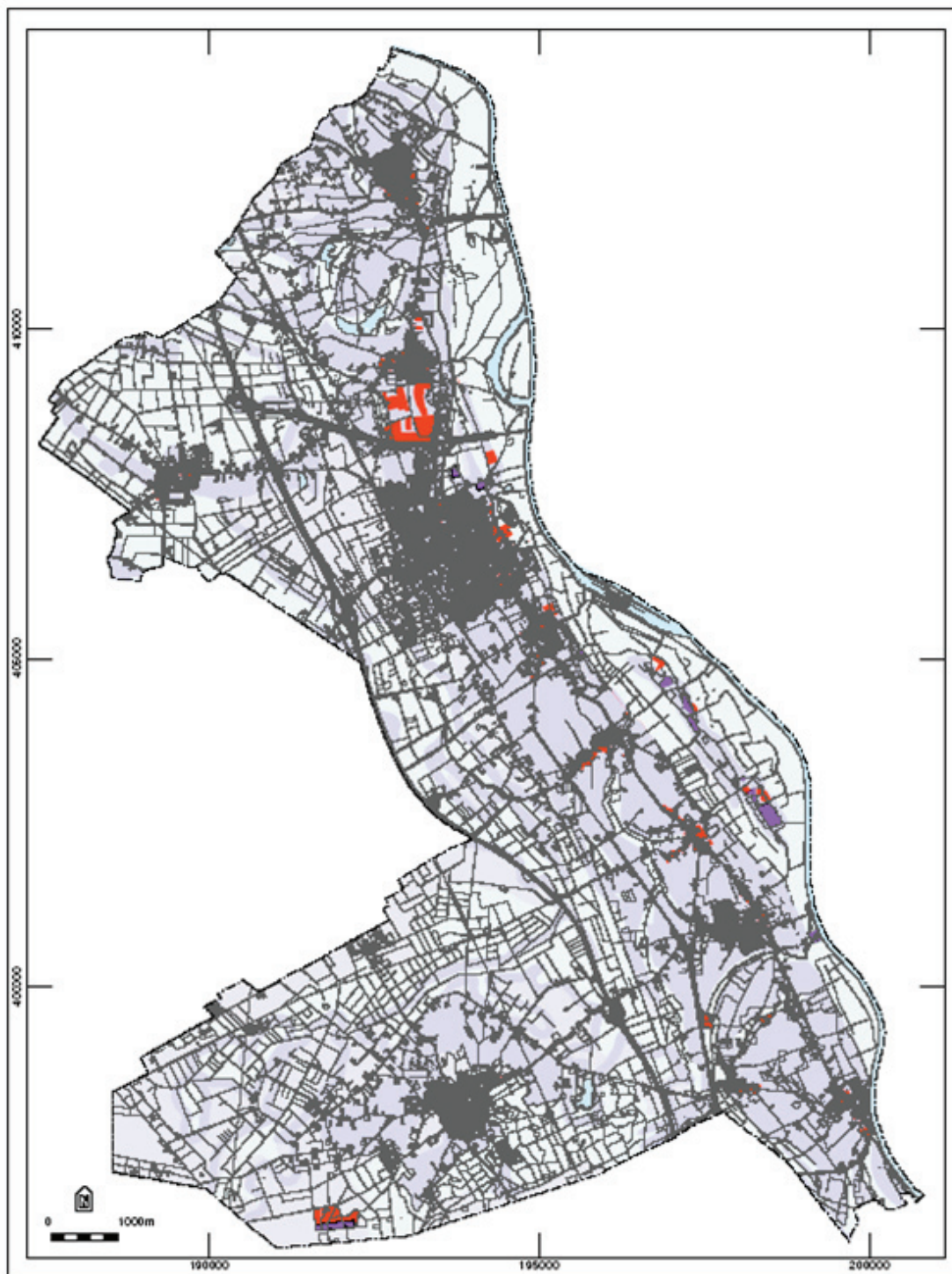
De gemeente Boxmeer kiest er voor dit beleidsplan zo spoedig mogelijk vast te stellen (geaccordeerd beleidsplan uiterlijk begin van het jaar 2009). De archeologische eisen die worden gesteld bij de toekomstige afgifte van bouw-, aanleg- en sloopvergunningen, projectbesluiten zijn dan bekend. Daarna overweegt de gemeente Boxmeer de archeologische voorschriften, door middel van het laten opstellen van een paraplubestemmingsplan, in alle bestemmingsplannen te regelen. Nadere besluitvorming hierover dient nog plaats te vinden. Vaststelling van een paraplubestemmingsplan kan binnen een jaar zijn gerealiseerd na accordering van dit beleidsdocument. Het spreekt voor zich dat in de tussentijd – tussen vaststelling van dit beleidsplan en het gereedkomen van het paraplubestemmingsplan – de archeologische voorschriften uit dit beleidsplan kunnen worden toegepast bij alle relevante r.o.-besluiten.

4.4 Archeologie op de beleidskaart

De archeologische waarden- en verwachtingenkaart is ongeschikt om te gebruiken als kaart in een bestemmingsplan.

Voor dit doel is een eenvoudiger kaart – *een beleidskaart* - noodzakelijk met een overzichtelijke legenda. Een legenda die inzichtelijk maakt welke voor welke gebieden op de (bestemmings) plankaart straks een dubbelbestemming archeologie geldt en die een koppeling mogelijk maakt met de voor de gebieden voorgestelde oppervlakte- en dieptegrenzen ten aanzien van de archeologische onderzoeksplicht. De kaart maakt uiteraard ook inzichtelijk voor welke gebieden geen archeologische onderzoeksplicht geldt.

De *archeologische beleidskaart* Boxmeer is opgenomen in bijlage III. Op de volgende pagina staat een afbeelding van de beleidskaart op klein formaat.

Gemeente Boxmeer Archeologische beleidskaart

Legenda

Beleid

- Waarde - archeologie 1 (rijksmonument - MW 1988)
- Waarde - archeologie 2 (waardevol gebied) 100 m²
- Waarde - archeologie 3 (onderzoeksgebied A) 2500 m²
- Waarde - archeologie 4 (onderzoeksgebied B) 5000 m²
- Lage verwachting - geen onderzoek

Overig

- Gemeentegrens
- Topografie
- Water

4.5 Archeologie belegd in de eigen organisatie

Het uitvoeren van archeologiebeleid brengt een aantal extra werkzaamheden met zich mee. Immers, af te geven vergunningen bevatten straks ook een component 'archeologie'. Bij de beoordeling en afgifte zal daar uiteraard rekening mee moeten worden gehouden.

Het voeren van archeologiebeleid heeft dus consequenties voor de organisatie (werkprocessen). Als het gaat om de werkprocessen ligt het voor de hand deze te combineren met de nieuwe beleidsprocessen die worden ingevoerd in verband met de omgevingsvergunning. Ter bevordering en stroomlijning van die werkprocessen zijn in bijlage V enkele schema's opgenomen die weergeven hoe idealiter die processen kunnen worden ingericht. Het gaat dan om de werkprocessen "*ontwikkeling archeologiebeleid*", "*vergunningen*" en "*planontwikkeling*".

Ook is de gemeente regelmatig zelf opdrachtgever als het gaat om uit te voeren booronderzoek, proefsleuven of opgravingen. Daar volgen taken uit: het toetsen van PvE's, het vaststellen van selectiebesluiten, mogelijke inspectie- en handhavingstaken etc. Ook dan wordt van de gemeente Boxmeer archeologische expertise verwacht.

Tot op heden wordt die taak op ad-hoc basis ingevuld door het betrekken van expertise buiten de gemeente om bij het archeologische bedrijfsleven. De benodigde archeologisch-inhoudelijke expertise voor Boxmeer kan op een aantal manieren worden verkregen:

1. creëren van een formatieplaats;
2. detachering;
3. vaste prijs/productafspraken met archeologische bedrijven per jaar voor terugkerende werkzaamheden;
4. aanbesteding en contractering per project door middel van een bestek;
5. opzetten van een regionale archeologiedienst met buurgemeenten;
6. een combinatie van mogelijkheden.

Als het gaat om beleid en handhaving wordt voorgesteld om de eerste twee jaar na vaststelling van dit beleidsplan te gebruiken als pilotfase om de werkelijke belasting goed in kaart te brengen, waarna de meest economische manier om het beleid vorm te geven kan worden vastgesteld. Geschat wordt dat hiervoor 0,2-0,4 fte noodzakelijk is. Tevens kan in dat jaar het beleidsplan worden geïmplementeerd.

De gemeente Boxmeer kiest nu niet voor het creëren van een vaste (deel) formatieplaats. De ontwikkeling van archeologiebeleid in buurgemeenten is nog niet zover als in Boxmeer behalve in Cuijk. Te overwegen valt daarom of er in het Land van Cuijk een samenwerkingsverband valt op te zetten. Dat zou kunnen bestaan uit het aantrekken van een regio-archeoloog die de samenwerkende gemeenten kan bedienen. De ontwikkelingen bij de Regionale Milieudienst Brabant (RMB) zijn verder. Deze dienst biedt vanaf de tweede helft van 2008 gemeenten ondersteuning en hulp bij het oplossen van hun archeologische vraagstukken. Het inschakelen van de RMB is een goede mogelijkheid voor het aanpakken en oplossen van Boxmeerse archeologievraagstukken. Na vaststelling van dit beleidsplan zal zo spoedig mogelijk een besluit worden genomen op welke wijze Boxmeer zijn archeologische beleids- en handhavingsvraagstukken aanpakt.

5 Wat kost archeologie?

SCHATTING EN EEN KOSTENTOEREKENING

5.1 Een onderbouwde schatting

De berekeningen die hieronder volgen zijn gebaseerd op gegevens van de gemeente Boxmeer, aangevuld met kengetallen van vergelijkbare gemeenten. Desalniettemin dient deze berekening vooral als rekenkundige exercitie om de omvang van de kosten inzichtelijk te maken. *Het gaat hier dus niet om een exacte berekening, maar wel een om een zo betrouwbaar mogelijke benadering.* De keuze voor de uiteindelijke verdeling van de kosten over de verschillende kostendragers is uiteraard aan het gemeentebestuur.

De kosten worden uitgerekend in een model dat functioneert als een trechter. Aan de 'bovenkant' worden in de trechter allerhande getallen gestoken en aan de 'onderkant' komen er vier uitkomsten uit: bestuurslasten en uitvoeringskosten die voortvloeien uit de zorg voor het bodemarchief, elk vanuit respectievelijk het traject van gemeentelijke vergunningverlening en vanuit de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente.

De getallen zijn ontleend aan de gegevens die bekend zijn over archeologie en de ruimtelijke ordening in de gemeente Boxmeer en worden daarnaast aangevuld met de verzameling kengetallen van Past2Present met betrekking tot de kosten en tijdsduur van diverse beleids- en archeologische werkzaamheden.

De basis is een inventarisatie van de grondingrepen in de gemeente: het aantal vergunningen, hun verdeling in grootteklassen en de gemiddelde oppervlakte daarvan en de oppervlakte van de in de komende jaren te ontwikkelen bouwlocaties.

In de 'trechter' worden de basisstappen doorlopen van het archeologisch proces : karterend veldonderzoek, waarderend veldonderzoek, selectie op behoudenswaardigheid van de aangetroffen archeologie en tenslotte de diverse maatregelen die genomen kunnen worden. Niet ieder karterend onderzoek leidt tot waarderend onderzoek en dat op zijn beurt leidt niet altijd tot selectie. Van wat er gemiddeld overblijft in iedere fase, zijn kengetallen bekend. Deze worden gebruikt om te berekenen met hoeveel vergunningen in iedere fase rekening gehouden moet worden. Aan de hand daarvan wordt het aantal ambtelijke handelingen bepaald dat –samen met de duur van de handelingen tot een inschatting van de bestuurskosten leidt die voortvloeien uit het vergunningentraject.

Aan de hand van de gemiddelde oppervlakte van de vergunningen kunnen voor iedere fase de ermee gemoeide oppervlaktes worden berekend. Met behulp van kengetallen over de kosten van archeologisch onderzoek kunnen zo voor iedere fase de uitvoeringskosten worden berekend die voortvloeien uit het vergunningentraject.

De kosten die voortvloeien uit de ruimtelijke ontwikkeling worden op een vergelijkbare manier uitgerekend : de oppervlakte van de te ontwikkelen bouwlocaties wordt met behulp van de kengetallen voor de verschillende fases van het archeologisch proces omgerekend in te verwachten uitvoeringskosten. De ermee gemoeide bestuurskosten worden bepaald op 15% van de uitvoeringskosten.

In de berekening zijn verder de verschillende ondergrenzen die gelden voor de verschillende gebieden op de beleidskaart verwerkt.

De uiteindelijke totale jaarlijkse kosten die op deze manier zijn geschat, worden hieronder weergegeven.

Jaarlijks	
Bestuurslasten	€ 69.336
Uitvoeringslasten	€ 319.227
Totaal	€ 388.562

De kosten voortkomend uit vergunningverlening worden onderverdeeld in uitvoeringskosten, vaste bestuurskosten en variabele bestuurskosten. De uitvoeringskosten betreffen het archeologische onderzoek uit de diverse fasen van het archeologisch proces, zoals veldwerk in de vorm van opgraving of vooronderzoek. De vaste bestuurskosten betreffen de kosten voor de eerste plantoets van vergunningaanvragen. Deze kosten worden altijd gemaakt, omdat in deze plantoets wordt bepaald of de vergunningaanvraag met of zonder archeologische verplichtingen zal worden gehonoreerd. De variabele bestuurskosten zijn de kosten voor alle ambtelijke handelingen die het uitvoerende onderzoek begeleiden, zoals bijvoorbeeld het opstellen en beoordelen van plannen van aanpak en selectieprocedures.

De uitvoeringskosten voortkomend uit grondexploitatie worden onderverdeeld in de kosten voor karterend en waarderend vooronderzoek, de kosten voor de maatregelen opgraven, fysiek beschermen en begeleiden en daar boven op wordt nog 15% bestuurslasten gerekend.

Naast kosten voor de vergunningbehandeling en de archeologische uitvoeringwerkzaamheden en beleidsontwikkeling is een laatste post van belang: die van de benuttingskosten. Dit zijn de kosten die uiteraard deels sterk afhankelijk zijn van de jaarlijkse hoeveelheid gebiedsontwikkeling. Deze kosten vormen in feite de zg. "return on investment". Het verdient de voorkeur hiervoor een apart budget te reserveren indien dit aspect door de raad als belangrijk wordt onderschreven. Dit aspect moet een positieve invloed hebben op de identiteitsontwikkeling en de bijbehorende marketing van de gemeente.

5.2 Jaarlijkse kosten

Voor de jaarlijkse kosten is een onderverdeling gemaakt in twee kostensoorten, te weten de bestuurslasten en de uitvoeringskosten. Een derde kostensoort, de benuttingskosten, hoort vooralsnog niet bij de jaarlijkse kosten. De kostensoorten worden hieronder nader toegelicht.

1) Bestuurslasten

Deze kosten komen voort uit de publieke taak van de gemeente en bestaan uit ondermeer het opstellen van vergunningeisen, de plantoetsing, de handhaving en de beleidsontwikkeling. De jaarlijkse bestuurslasten voor de gemeente Boxmeer zijn weergegeven in onderstaande tabel. De kosten voor het opstellen van vergunningeisen zijn meegenomen in de plantoetsing.

Bestuurslasten	Kosten	Dekking
plantoetsing bestaande plannen	€ 15.210,00	Leges
handhaving bestaande plannen	€ 16.307,00	Leges
plantoetsing nieuwe plannen	€ 21.738,00	Projectbegroting
beleidsontwikkeling	€ 16.081,00	Eenmalig
Totaal	€ 69.336,00	

De bestuurslasten kunnen op verschillende wijzen worden verhaald:

- **Uit leges.** Het verbinden van archeologische voorschriften aan vergunningen heeft een directe relatie met de legesheffing, maar meer dan de werkelijke bestuurslast kan uit deze post niet worden gefinancierd. Leges mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Anderzijds kunnen de kosten die niet middels de grondexploitatie (kunnen) worden afgedekt ook worden meegenomen, dus alleen in het vergunningentraject. Juridische toetsing is nog aan de orde. De gemeente Boxmeer kan de bestuurslasten zoals weergegeven in de tabel geheel via de leges verhalen. Hierbij wordt uitgegaan van een laag vast bedrag, waarbij de werkelijk gemaakte kosten voor de plantoets worden gefactureerd. Bezien dient te worden of een aanpassing van de legesverordening hiervoor noodzakelijk is.
- **Uit de verwachte rijksbijdrage uit het gemeentefonds.** Door het rijk (min. BZK) wordt een jaarlijkse bijdrage van € 0,61 uitgekeerd per wooneenheid in de gemeente. Voor de gemeente betekent dit een bijdrage van ca € 6.600- per jaar, uitgaand van de gegevens van het CBS op 14 januari 2008. (zie: brief van staatssecr. van OWC aan de Tweede Kamer van 7 febr. 2006 (kamerstukken II 2005/06, 29259, nr.21).

2) Uitvoeringslasten

Dit zijn kosten die voortkomen uit het echte veldwerk zoals de uitvoering van onderzoek, of het treffen van maatregelen zijnde opgraven, beschermen of archeologische begeleiding. De geschatte uitvoeringslasten van de gemeente Boxmeer zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Uitvoeringslasten	Kosten	Dekking
Bestaande plannen	€ 169.912,00	Verstoorder
Nieuwe plannen	€ 149.315,00	Verstoorder
Totaal	€ 319.227,00	

De rol van verstoorder kan door drie partijen worden vervuld:

1. De burger;
2. de gemeente als ontwikkelaar;
3. de marktpartijen.

De kosten kunnen op verschillende wijzen worden verhaald:

- **rechtstreeks.** Een relatief groot deel van de archeologische kosten voortkomend uit de vergunningverlening verloopt rechtstreeks via de vergunningaanvrager. Deze contracteert zelf en voldoet daarmee aan de eisen van de gemeente. Deze kosten hebben geen invloed op de financiële huishouding van de gemeente.
- **via gemeentelijke belastingen**, c.q. te verhogen inkomsten zoals OZB en leges;
- **uit de grondexploitatie-opbrengsten.** Dit is de belangrijkste bron voor de dekking van de archeologie en staat het dichtst bij de kern van de wet, te weten het veroorzakersprincipe. Op het moment dat sprake is van nieuw te exploiteren gebieden, kan rekening worden gehouden met € 3-5 aan archeologische meerkosten per m². Dit getal is berekend op basis van de gemiddelde hoeveelheid uitleggebied per jaar in de gemeente gedeeld door de totale kosten als gevolg van het gevoerde archeologiebeleid.

3) Benuttingskosten

Om de archeologie niet alleen als ruimtelijke conditie in te kaderen, maar ook als inspiratie voor de leefomgeving te gebruiken, kan een extra kostensoort opgenomen worden. Dit betreft de benuttingskosten. De gemeente Boxmeer heeft evenwel nog geen voornemen om activiteiten op dit vlak te entameren.

Bijlagen

LEESWIJZER

Met dit beleidsplan is het mogelijk om, zoals de nieuwe Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) aangeeft, aan de zorgplicht voor het archeologisch bodemarchief te voldoen. Daarbij is dit beleidsplan de basis om archeologie voortaan als conditie binnen de ruimtelijke ordening mee te wegen. Dit gehele beleidsstuk is ook in digitale vorm terug te vinden op **bijgevoegde cd-rom**. Met de hierop volgende bijlagen kan het archeologisch beleid daadwerkelijk geïmplementeerd worden in de gemeente Boxmeer.

Bijlage I – Archeologische waarden- en verwachtingenkaart

Hier vindt u de waarden- en verwachtingenkaart van Boxmeer. De kaart geeft voor het grondgebied van Boxmeer aan voor welke gebieden een hoge, een middelhoge en een lage archeologische verwachtingen geldt. Tevens zijn op de kaart de reeds gekende archeologische waarden opgenomen. Daarnaast zijn een drietal periodekaarten opgesteld.

Bijlage II – Kwantitatieve normen

Hier vindt u een matrix met daarop een met de beleidskaart overeenkomende aanduiding van de verschillende typen gebieden in Boxmeer waarbij is aangegeven bij welke oppervlakte en diepte van de bodemingreep onderzoek moet worden verricht.

Bijlage III - Archeologische beleidskaart

Hier vindt u de beleidskaart waarop voor de gehele gemeente is aangegeven in welke delen van de gemeente geen archeologisch onderzoek hoeft te worden verricht en in welke delen wel onderzoek wordt gevraagd.

Bijlage IV Bestemmingsplanregels

Hier vindt u voorbeelden van planregels die opgenomen kunnen worden wanneer er binnen de contouren van een bestemmingsplan archeologie aanwezig is die planologische bescherming dient te genieten.

Bijlage V – Werkprocessen

Hier vindt u een overzicht van een optimale inrichting/uitvoering van de werkprocessen m.b.t. beleid, vergunningverlening en planontwikkeling.

Bijlage VI – Begrippen en afkortingen

Hier vindt u een lijst van gebruikte begrippen en afkortingen.

Bijlage VII – cd-rom met bijlagen

De volgende bijlagen zijn –in het bijzonder vanwege hun omvang- enkel in digitale vorm bijgevoegd (cd-rom):

Bijlage integrale tekst Selectiebeleid

Hier vindt u de onderbouwing van de keuze van de gemeente Boxmeer voor specifieke archeologische perioden en thema's, zoals die in de gemeentelijke selectieagenda zijn opgenomen. De tekst bevat tevens een scoreformulier voor de gemeentelijke waarderingscriteria van een vindplaats.

Bijlage integrale tekst Startnotie archeologiebeleid.

Hier vindt u ondermeer de onderbouwing van de keuze van de gemeente Boxmeer voor de oppervlakenormen die gehanteerd worden bij het besluit wanneer archeologisch onderzoek vereist is.

Bijlage rapport Archeologische waarden- en verwachtingenkaart

Hier vindt u de archeologische analyse die mede ten grondslag heeft gelegen aan de archeologische waarden- en verwachtingenkaart van Boxmeer.

Bijlage - Instrumenten inventarisatiefase AMZ-proces

Hier vindt u een standaard Programma van Eisen voor een booronderzoek, algemene onderzoeksvragen voor een proefsleuvenonderzoek.

Bijlage - Instrumenten maatregelenfase AMZ-proces

Hier vindt u onderzoeksvragen voor een opgraving en eisen aan fysieke bescherming van een vindplaats.

Bijlage I

ARCHEOLOGISCHE WAARDEN- EN VERWACHTINGENKAART BOXMEER

(los bijgevoegd)

Bijlage II

KWANTITATIEVE NORMEN: MATRIX MET ONDERGRENZEN

VERGUNNINGSTYPE	TYPE ARCHEOLOGISCH GEBIED				Gebied met lage verwachting
	Waarde-archeologie 1 rijksmonument	Waarde-archeologie 2 archeologisch waardevol gebied	Waarde-archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied A	Waarde-archeologie 4 archeologisch onderzoeksgebied B	
Aanlegvergunning	Monumentenwet 1988	Diepte > 30cm en oppervlakte > 100m ²	Diepte > 50 cm en oppervlakte > 2500m ²	Diepte > 50 cm en oppervlakte > 5000m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten begeleiding
Bouwvergunning	Monumentenwet 1988	Diepte > 30cm en oppervlakte > 100m ²	Diepte > 50 cm en oppervlakte > 2500m ²	Diepte > 50cm en oppervlakte > 5000m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten begeleiding
Sloopvergunning	Monumentenwet 1988	tot maximum van 30 cm boven maaiveld indien de latere verstoringsdiepte > 30cm en opp. > 100m ²	tot maximum van 30 cm boven maaiveld indien de latere verstoringsdiepte > 50cm en opp. > 2500m ²	tot maximum van 30 cm boven maaiveld indien de latere verstoringsdiepte > 50cm en opp. > 5000m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten archeologische begeleiding
Projectbesluit	Monumentenwet 1988	Diepte > 30cm en oppervlakte 100 m ²	Diepte > 50cm en oppervlakte > 2500m ²	Diepte > 50cm en oppervlakte > 5000m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten archeologische begeleiding
Ontheffingen	Monumentenwet 1988	Diepte > 30cm en oppervlakte 100 m ²	Diepte > 50cm en oppervlakte > 2500m ²	Diepte > 50cm en oppervlakte > 5000m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten archeologische begeleiding
Soorten gebieden	Van rijkswege door ministerie OCW (RACM) beschermde terreinen	Historische kernen en AMK-terreinen	Hoge archeologische verwachting	middel-hoge archeologische verwachting	lage archeologische verwachting

Bijlage III

ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART

(los bijgevoegd)

Bijlage IV

PLANREGELS

In deze bijlage zijn voorbeeld planregels opgenomen voor de bestemmingsplannen van de gemeente Boxmeer. De gehanteerde oppervlakte- en dieptegrenzen in onderstaande voorschriften per type archeologisch gebied ofwel bestemming komen overeen met de kwantitatieve normen, zoals deze zijn weergegeven in de matrix in bijlage II.

Artikel X Dubbelbestemming Waarde – Archeologie 1

1 Bestemmingsomschrijving

- 1.1 De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn op basis van de Monumentenwet 1988 door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangewezen als (archeologisch) rijksmonument.

2 Nadere eisen

- 2.1 Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen.
- 2.2 Het is verboden zonder of in afwijking van een vergunning:
- een beschermd monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
 - een beschermd monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.
- 2.3 Een vergunning tot wijziging, afbraak of verwijdering van de in lid 1.1 beschreven bestemming als archeologisch rijksmonument kan worden aangevraagd bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Artikel X Dubbelbestemming Waarde – Archeologie 2

1 Bestemmingsomschrijving

- 1.1 De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.

2 Bouwregels

- 2.1 Bouwvergunning.
Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een reguliere bouwvergunning, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 30 centimeter, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.
- 2.2 Voorwaarden
Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:
- de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;

- b de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.3 Bouwverbod

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen worden verstoord zonder dat het mogelijk is om deze door de in lid 2.2 genoemde voorwaarden veilig te stellen, dan wordt de vergunning geweigerd.

3 Aanlegvergunning

3.1 Werken en werkzaamheden

Het is binnen deze bestemming verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het ophogen van de bodem, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt;
- b. het aanleggen, verbreden en/of verharderen van wegen, paden, banen en/of parkeergelegenheden en/of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- c. het aanleggen, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- d. het verlagen of het verhogen van het waterpeil;
- e. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt waarbij de breedte van deze werken tenminste 1,25 meter bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- f. het bebossen van gronden die op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bos zijn bestemd, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- g. het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- h. het aanleggen van bos of boomgaard, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- i. het scheuren van grasland, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- j. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan 30 centimeter, waartoe ook wordt gerekend mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt.

3.2 Uitzonderingen

Het in lid 3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- b reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.3 Toelaatbaarheid

- a. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze

werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.

- b. Voor zover de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende voorschriften worden verbonden:
 - 1 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 - 2 de verplichting tot het doen van opgravingen, of
 - 3 de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

4 Sloopvergunning

- 4.1 In het belang van de archeologische monumentenzorg kunnen burgemeester en wethouders voorschriften verbinden aan een sloopvergunning op of in gronden op de bestemmingsplankaart en aangeduid met “Waarde Archeologie 2”.
- 4.2 Aan de sloopvergunning voor de gronden, als bedoeld in lid 1, kunnen burgemeester en wethouders het voorschrift verbinden dat de sloopwerken met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 30 centimeter vanaf 30 centimeter boven het maaiveld en minder worden begeleid door een gekwalificeerd deskundige.
- 4.3 Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken vondsten van zeer hoge waarde worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij burgemeester en wethouders die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kunnen verbinden aan de sloopvergunning.

5 Wijzigingsbevoegdheid

- 5.1 Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:
 - a. De bestemming “Waarde Archeologie 2”, als bedoeld in artikel X.1, lid 1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; of
 - b. Aan gronden alsnog de bestemming “Waarde Archeologie 2” toe te kennen, indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bestemming van deze gronden, gelet op ter plaatse aanwezige archeologische waarden, aanpassing behoeft.
- 5.2 Op de voorbereiding van een besluit tot wijziging, als bedoeld in lid 5, sub 1, is de afdeling 3.4 van de in de Algemene Wet Bestuursrecht geregelde procedure van toepassing.

Artikel X Dubbelbestemming Waarde – Archeologie 3

1 Bestemmingsomschrijving

- 1.1 De voor ‘Waarde - Archeologie 3’ aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.

2 Bouwregels

2.1 Bouwvergunning

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een reguliere bouwvergunning, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 2500 m² en dieper dan 50 centimeter, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

2.2 Voorwaarden

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.3 Bouwverbod

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen worden verstoord zonder dat het mogelijk is om deze door de in lid 2.2 genoemde voorwaarden veilig te stellen, dan wordt de vergunning geweigerd.

3 Aanlegvergunning

3.1 Werken en werkzaamheden

Het is binnen deze bestemming verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a het ophogen van de bodem, zulks indien de oppervlakte 2500 m² of meer bedraagt;
- b het aanleggen, verbreden en/of verharden van wegen, paden, banen en/of parkeergelegenheden en/of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de oppervlakte 2500 m² of meer bedraagt en de bodem verstoord op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- c het aanleggen, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren, zulks indien de oppervlakte 2500 m² of meer bedraagt en de bodem verstoord op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- d het verlagen of het verhogen van het waterpeil;
- e het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies, zulks indien de oppervlakte 2500 m² of meer bedraagt waarbij de breedte van deze werken tenminste 1,25 meter bedraagt en de bodem verstoord op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- f het bebossen van gronden die op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bos zijn bestemd, zulks indien de oppervlakte 2500 m² of meer bedraagt en de bodem verstoord op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- g het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd, zulks indien de oppervlakte 2500 m² of meer bedraagt en de bodem verstoord op een grotere diepte dan 50 centimeter;

- h. het aanleggen van bos of boomgaard, zulks indien de oppervlakte 2500m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- i. het scheuren van grasland, zulks indien de oppervlakte 2500 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- j. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan 50 centimeter, waartoe ook wordt gerekend mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen, zulks indien de oppervlakte 2500 m² of meer bedraagt.

3.2 Uitzonderingen

Het in lid 3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke

- a het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- b reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.3 Toelaatbaarheid

- a. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- b. Voor zover de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende voorschriften worden verbonden:
 - 1 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 - 2 de verplichting tot het doen van opgravingen, of
 - 3 de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

4 Sloopvergunning

- 4.1 In het belang van de archeologische monumentenzorg kunnen burgemeester en wethouders voorschriften verbinden aan een sloopvergunning op of in gronden op de bestemmingsplankaart en aangeduid met “Waarde Archeologie 3”.
- 4.2 Aan de sloopvergunning voor de gronden, als bedoeld in lid 1, kunnen burgemeester en wethouders het voorschrift verbinden dat de sloopwerken met een oppervlakte groter dan 2500 m² en dieper dan 50 centimeter vanaf 30 centimeter boven het maaiveld en minder worden begeleid door een gekwalificeerd deskundige.
- 4.3 Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken vonden van zeer hoge waarde worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij burgemeester en wethouders die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kunnen verbinden aan de sloopvergunning.

5 Wijzigingsbevoegdheid

- 5.1 Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:
 - a. De bestemming “Waarde Archeologie 3”, als bedoeld in artikel X.1, lid 1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; of

- b. Aan gronden alsnog de bestemming “Waarde Archeologie 3” toe te kennen, indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bestemming van deze gronden, gelet op ter plaatse aanwezige archeologische waarden, aanpassing behoeft.
- 5.2 Op de voorbereiding van een besluit tot wijziging, als bedoeld in lid 5, sub 1, is de afdeling 3.4 van de in de Algemene Wet Bestuursrecht geregelde procedure van toepassing.

Artikel X Dubbelbestemming Waarde – Archeologie 4

1 Bestemmingsomschrijving

- 1.1 De voor ‘Waarde - Archeologie 4’ aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.

2 Bouwregels

2.1 Bouwvergunning

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een reguliere bouwvergunning, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 5000 m² en dieper dan 50 centimeter, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

2.2 Voorwaarden

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.3 Bouwverbod

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen worden verstoord zonder dat het mogelijk is om deze door de in lid 2.2 genoemde voorwaarden veilig te stellen, dan wordt de vergunning geweigerd.

3 Aanlegvergunning

3.1 Werken en werkzaamheden

Het is binnen deze bestemming verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het ophogen van de bodem, zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt;
- b. het aanleggen, verbreden en/of verharden van wegen, paden, banen en/of parkeergelegenheden en/of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen,

zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;

- c. het aanleggen, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren, zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- d. het verlagen of het verhogen van het waterpeil;
- e. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies, zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt waarbij de breedte van deze werken tenminste 1,25 meter bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- f. het bebossen van gronden die op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bos zijn bestemd, zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- g. het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd, zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- h. het aanleggen van bos of boomgaard, zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- i. het scheuren van grasland, zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- j. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan 50 centimeter, waartoe ook wordt gerekend mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen, zulks indien de oppervlakte 5000 m² of meer bedraagt.

3.2 Uitzonderingen

Het in lid 3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- b reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.3 Toelaatbaarheid

- a. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- b. Voor zover de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende voorschriften worden verbonden:
 - 1 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 - 2 de verplichting tot het doen van opgravingen, of
 - 3 de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

4 Sloopvergunning

- 4.1 In het belang van de archeologische monumentenzorg kunnen burgemeester en wethouders voorschriften verbinden aan een sloopvergunning op of in gronden op de bestemmingsplankaart en aangeduid met “Waarde Archeologie 4”.
- 4.2 Aan de sloopvergunning voor de gronden, als bedoeld in lid 1, kunnen burgemeester en wethouders het voorschrift verbinden dat de sloopwerken met een oppervlakte groter dan 5000 m² en dieper dan 50 centimeter vanaf 30 centimeter boven het maaiveld en minder worden begeleid door een gekwalificeerd deskundige.
- 4.3 Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken vondsten van zeer hoge waarde worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij burgemeester en wethouders die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kunnen verbinden aan de sloopvergunning

5 Wijzigingsbevoegdheid

- 5.1 Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:
 - a. De bestemming “Waarde Archeologie 4”, als bedoeld in artikel X.1, lid 1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; of
 - b. Aan gronden alsnog de bestemming “Waarde Archeologie 4” toe te kennen, indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bestemming van deze gronden, gelet op ter plaatse aanwezige archeologische waarden, aanpassing behoeft.
- 5.2 Op de voorbereiding van een besluit tot wijziging, als bedoeld in lid 5, sub 1, is de afdeling 3.4 van de in de Algemene Wet Bestuursrecht geregelde procedure van toepassing.

Definitiebepalingen

- 1. *Waarde archeologie 1*: door de minister van OCW aangewezen terrein(en) op grond van artikel 3 van de Monumentenwet 1988.
- 2. *Waarde archeologie 2, 3 en 4*: door burgemeester en wethouders aangewezen terrein waarvan op grond van historische gegevens of door archeologische vondsten en onderzoek vermoed wordt dat het van algemeen belang is wegens zijn betekenis voor de archeologische monumentenzorg;
- 3. *Gemeentelijke archeologische beleidskaart*: kaart waarop de gemeentelijke archeologische gebieden zijn geregistreerd;
- 4. *Archeologisch onderzoek*: in een schriftelijke rapportage vastgelegd bureau- en/of veldonderzoek naar de materiële neerslag van menselijke aanwezigheid en menselijk handelen in het verleden;
- 5. *Archeologische monumentenzorg*: zorg die zich richt op het optimaal beheer van de bodem als unieke bron van informatie over de geschiedenis van Nederland;
- 6. *Bodemverstorende activiteiten*: het plegen van ingrepen die de bestemming van de grond veranderen en/of waardoor het grondwaterpeil verandert of het uitvoeren van groundbewerkingen.
- 7. *Archeologisch beschermd monument*: gebied of terrein van zeer hoge archeologische waarde dat van rijkswege of gemeentewege is beschermd. Indien het monument door de Minister is aangewezen, is het beschermd conform de Monumentenwet 1988. De beschermde monumenten kennen een aanduiding op de plankaart.
- 8. *Archeologische waarde*: de aan een gebied toegekende waarden in verband met de kennis en studie van de in dat gebied voorkomende overblijfselen van menselijke aanwezigheid of activiteit in het verleden, tenminste ouder dan 50 jaar.

9. *Opgraving*: archeologische maatregel waarbij een aangetroffen en gewaardeerde vindplaats ex situ wordt behouden
10. *Waterpeil*: de hoogte (het niveau) van de waterspiegel gemeten naar NAP op het moment van aanvraag van de vergunning, ontheffing of bestemmingswijziging. Dit kan betrekking hebben op zowel oppervlaktewater als grondwater.
11. *Bos*: een begroeiing die voornamelijk uit bomen bestaat met de daarbij behorende ondergroei van planten en struiken. De begroeiing kan de vorm hebben van een natuurlijk bos, productiebos of recreatief bos.
12. *Boomgaard*: een kunstmatig beplant stuk grond waar vruchten- of notenbomen op gekweekt worden. De boomgaard kan zowel een esthetische als een nutsfunctie hebben.

Bijlage V

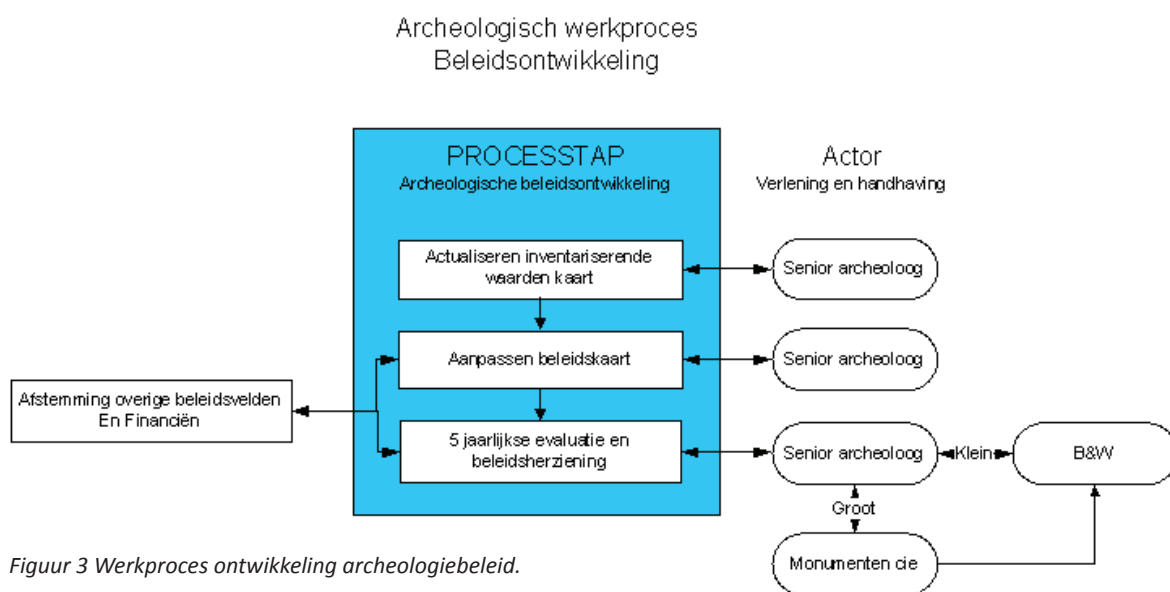
INLEIDING WERKPROCESSEN

Binnen de gemeente Boxmeer gaat zich een aantal nieuwe werkprocessen afspelen met de invoering van het beleidsveld archeologie. Deze kunnen worden gecombineerd met de nieuwe beleidsprocessen die worden ingevoerd in verband met de omgevingsvergunning. Hieronder geven we deze werkprocessen schematisch weer en lichten ze kort toe. Achtereenvolgens komen de werkprocessen “ontwikkeling archeologiebeleid”, “vergunningen” en tot slot “planontwikkeling” aan bod.

NB: de in de figuren weergegeven Monumentencommissie is in Boxmeer niet relevant.

WERKPROCES ONTWIKKELING ARCHEOLOGIEBELEID

Na de vaststelling van het beleid verdient het aanbeveling het periodiek bij te werken. Het beleidsdocument is immers geen statisch instrument, maar een praktische manier om de omgang met het bodemarchief te regelen. Dat betekent dat het beleid aan de realiteit aangepast moet worden. Door de resultaten van uitgevoerde onderzoeken te verwerken kan de waarden- en verwachtingenkaart regelmatig worden bijgewerkt. Ook de beleidskaart dient regelmatig herzien te worden: reeds onderzochte gebieden vallen af.

Figuur 3 Werkproces ontwikkeling archeologiebeleid.

WERKPROCES VERGUNNINGEN

De bouwvergunning wordt ondergebracht in de omgevingsvergunning. De wetgeving hiervan (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; Wabo) zal naar verwachting per 1 januari 2010 in werking treden. De omgevingsvergunning heeft een aantal bedoelingen:

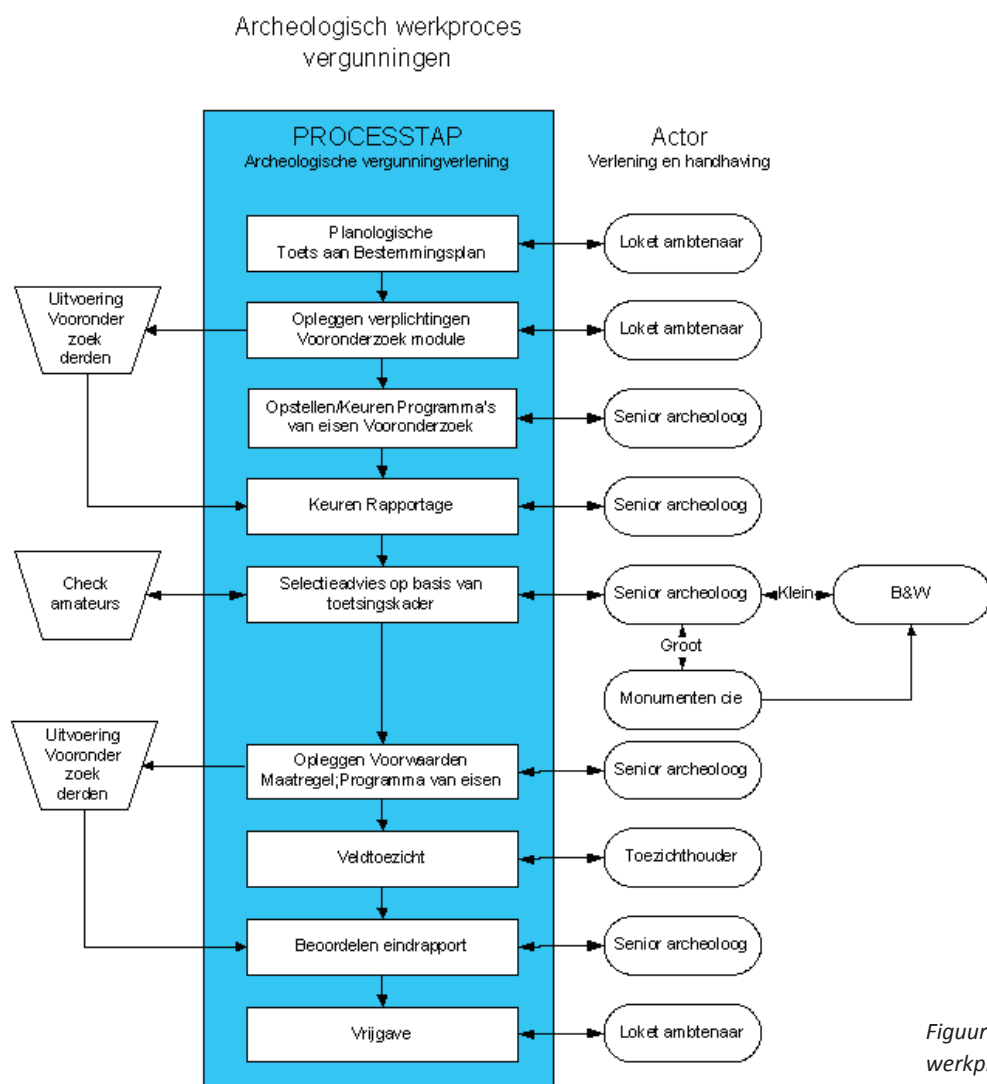
- het aantal vergunningstelsels verminderen;
- de burger beter van dienst zijn door middel van één aanspreekpunt en één loket;
- tegenstrijdigheid in besluiten voorkomen;
- snellere besluitvorming door gecombineerde aanvraag;
- betere naleving door meer duidelijkheid over de na te leven vergunningeisen.

De eerste fase binnen deze structuur bestaat uit de **intake**. Bij de aanvraag van de vergunning wordt gecontroleerd welke aspecten bij deze vergunning aan de orde zullen zijn. Archeologie vormt ook één van de criteria waarop bij de intake wordt getoetst. Deze eerste stap kan door de betreffende ambtenaar zonder archeologisch inhoudelijke kennis worden uitgevoerd. Indien onderzoeksverplichtingen moeten worden opgelegd kan hiervoor een standaard module aan de vergunningvrager worden meegegeven. Dit bevat tevens een standaard PvE voor een bureauonderzoek en eventueel een booronderzoek.

De **tweede fase** bestaat uit het **verwerken** van het dossier en het laten uitvoeren van de benodigde onderzoeken om tot vergunningverlening te komen. De inventarisatiefase van het archeologisch proces wordt ingebed in de vergunningverleningstermijn; op het moment dat het duidelijk is welke archeologische maatregel er noodzakelijk is, kan de vergunning, onder de voorwaarde dat de maatregel wordt uitgevoerd, worden verleend.

De vergunningvrager is verantwoordelijk voor het (laten) uitvoeren van het archeologisch inventariserend onderzoek. Bij grote onderzoeken kan de gemeente er voor kiezen hierop toezicht te houden tijdens de uitvoering, maar dat zal eerder uitzondering dan regel zijn. De rapportage wordt getoetst door een senior archeoloog. Op basis van deze rapportage kan het opleggen van een maatregel noodzakelijk blijken bij de bouw, sloop of aanleg. Hiervoor schrijft de archeoloog een advies aan B&W.

Toezicht op het naleven van de gestelde eisen kan worden gedaan door de beleidsambtenaar. Worden de juiste rapporten tijdig aangeleverd? De gemeentelijke ambtena(a)r(en) belast met handhaving kan/kunnen toezicht houden op het begin en eind van het archeologisch werk en signaleren indien nodig of er bouwactiviteiten plaatsvinden zonder dat er archeologisch onderzoek is geweest.

Figuur 4 Archeologisch werkproces vergunningen.

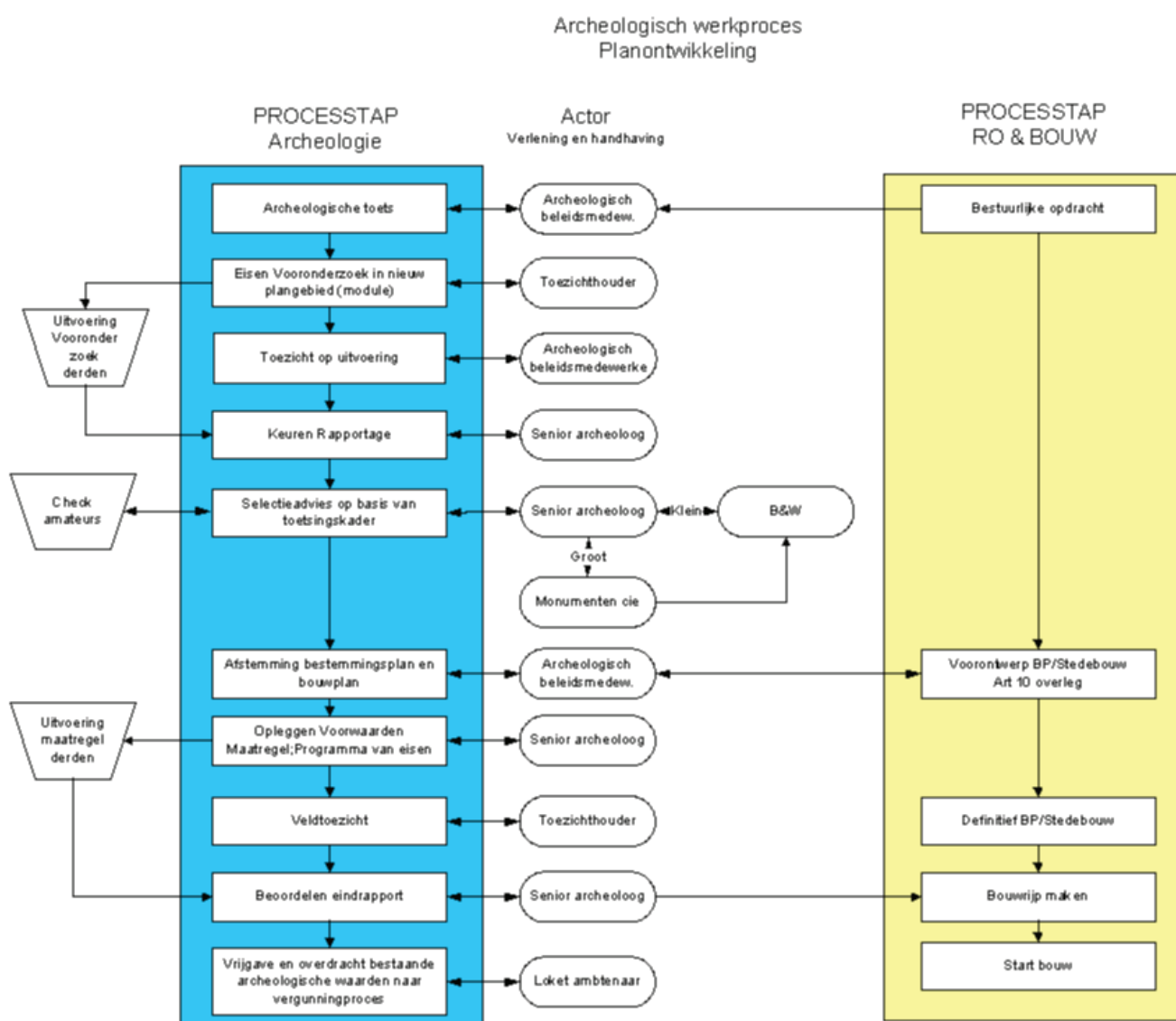
De senior archeoloog stelt hiervoor een PvE op en houdt indien nodig toezicht als bevoegd gezag. Voordat de uitvoering start, kan de senior archeoloog een toetsing van het voorontwerp vragen. De senior archeoloog beoordeelt de eindrapportage. Na afloop van het veldwerk wordt de lokatie vrijgegeven. De resultaten worden in het gemeentelijk archief en op de waardenkaart vastgelegd.

Deze procedure wordt ook gevolgd voor het beheer- en onderhoudswerk van de gemeente.

WERKPROCES PLANONTWIKKELING

Bij een voorgenomen ontwikkellocatie is het aan te bevelen als al in de onderzoeksfase van het planologisch proces een inschatting kan worden gemaakt van de archeologisch beperking. Een dergelijke risico-analyse wordt gebaseerd op de verwachtingenkaart en bijbehorende bureaustudie. Daarna wordt het risico dat archeologie in zich draagt in tijd en geld inzichtelijk gemaakt, zodat er rekening mee gehouden kan worden in de definitie- en realisatiefase. Door het tijdig

incalculeren van de factor archeologie worden nadelige effecten op de prijs van de bouwgrond vermeden. De risico-analyse kan worden uitgevoerd door de archeologisch beleidsmedewerker.

Figuur 8 Archeologisch werkproces planontwikkeling.

Vervolgens wordt het gehele traject van inventarisatie en waardering doorlopen.

Indien de gemeente verantwoordelijk is voor het bouwrijp maken kan de gemeente opdrachtgever zijn voor het inventariserende onderzoek. De kosten hiervan dienen dan wel door de gemeente te worden meegenomen in het planbudget. Uitvoering gebeurt door een daarvoor gecertificeerde partij. De gemeente is handhaver/toezichthouder en contractmanager.

Indien er een marktpartij bij betrokken is kan de gehele inventarisatie ook door die partij worden geregeld. Hiertoe is de voorafgaande risicoanalyse ook van belang; de marktpartij kan vooraf de kosten inschatten en zal geen lagere grondwaarde willen vaststellen met als redenering dat de factor archeologie veel onzekerheden met zich meebrengt. De gemeente beoordeelt de rapportage en schrijft een selectieadvies voor B&W; dit doet de senior archeoloog. Bij grote ontwikkelingen wordt de Monumentencommissie een advies gevraagd. Hiervoor kan op ad-hoc basis een archeoloog worden toegevoegd aan de Monumentencommissie. Indien een vindplaats niet van belang is, kan de lokale amateurvereniging worden gevraagd om deze uitspraak te controleren. Deze controleslag kan worden verwerkt op de waardenkaart. Na het selectieadvies volgt een cruciale stap om de maatregelen vast te stellen (opgraven, inpassen of begeleiden van de aangetroffen archeologische waarden). Deze maatregelen kunnen alleen worden bepaald na afstemming met het planologisch en stedenbouwkundig ontwerp. Nadat de meest economische oplossing is vastgesteld wordt een bestemmingsplantekst of ruimtelijke onderbouwing opgesteld. De resultante is de basis van het artikel 10 overleg Besluit op de ruimtelijke ordening.

Hierna volgt de uitvoering van de maatregel. De senior archeoloog stelt hiervoor een Programma van Eisen op en houdt toezicht op de uitvoering. Tegelijkertijd kan het stedenbouwkundig plan en het bestemmingsplan definitief worden gemaakt. Na afloop van het veldwerk wordt het terrein vrijgegeven. Op dat moment kan het bouwrijp maken starten. Tijdens de bouwrijpmakingsfase worden tevens de fysieke beschermingsmaatregelen getroffen en kan waar nodig archeologische bouwbegeleiding worden uitgevoerd.

Na afloop van het werk beoordeelt de senior archeoloog het eindrapport en adviseert over de vrijgave van het terrein. Beschermd gebied zijn opgenomen op de plankaart en worden verder afgehandeld via het vergunningverleningsproces indien hier in de toekomst ontwikkelingen gaan plaatsvinden. Archeologie kan in bestemmingsplan ook als dubbelbestemming archeologisch onderzoeksgebied worden opgenomen. Na opgraven of begeleiden kan de archeologische bestemming (deels) verwijderd worden van de bestemmingsplankaart.

Bijlage VI

BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

- *AMZ - Archeologische Monumenten Zorg* – proces/cyclus dat de stappen weergeeft die doorlopen moeten worden in geval een archeologische onderzoeksplicht geldt voor een gebied.
- *Archeologievriendelijk bouwen* – bouwmethode waardoor aanwezige archeologie onaantast in de bodem kan blijven.
- *Archeologisch gebied met lage verwachting* – gebied aangeduid op de beleidskaart, waarvan de verwachting is dat er geen of weinig belangrijke archeologie aanwezig is, of waar eerder archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat er geen of geen verwachtings- of waardevolle archeologie meer aanwezig is. Deze gebieden kennen geen archeologische verplichtingen bij bodemingrepen.
- *Archeologisch onderzoeksgebied* – gebied aangeduid op de beleidskaart, waarvan de exacte archeologische waarde nog niet bekend is. In deze gebieden dient voorafgaand aan bodemingrepen groter en dieper dan de ondergrens onderzoek te worden uitgevoerd om vast te stellen of de bodemingreep eventueel aanwezige archeologie kan aantasten. Hiervoor gelden specifieke voorschriften.
- *Archeologisch waardevol gebied* – gebied aangeduid op de beleidskaart waarvan de archeologische waarde bekend is en bodemingrepen enkel uitgevoerd kunnen worden als deze voldoen aan specifieke voorschriften.
- *Begeleiding* – tijdens de uitvoering van een civiele ingreep kijkt de archeoloog over de schouders van de civiele aannemer mee. Indien nodig krijgt de archeoloog even de tijd om archeologische resten te bekijken en te documenteren. Voordeel van archeologische begeleiding is dat de archeologie niet vooraf uit de bodem wordt gehaald, zoals bij een opgraving, maar gelijk oplopend met de civiele ingreep. Dit proces wordt conform KNA-richtlijnen uitgevoerd.
- *Behoudenswaardig* – archeologie die op basis van de waarderingscriteria belevingswaarde, inhoudelijke kwaliteit en fysieke kwaliteit is aangeduid als belangrijke archeologie en daardoor het behouden waard is.
- *Behoud ex situ* - veiligstellen van archeologische resten door opgraven of archeologische begeleiding van civiele werkzaamheden.
- *Behoud in situ* - veiligstellen van archeologische resten ter plaatse in de bodem.
- *Beleidskaart* - kaart van het gemeentelijk grondgebied waarop de verschillende aanduidingen van archeologische verwachtings- en waardevolle gebieden is aangegeven.
- *Belevingswaarde* - waarderingscriterium om behoudenswaardigheid van archeologie vast te stellen. Met behulp van vragen over schoonheid- en herinneringswaarde wordt de belevingswaarde bepaald.
- *Booronderzoek* – veldonderzoek waarin archeologische verwachting geformuleerd in bureauonderzoek wordt getoetst. Hierin kan de bodemgesteldheid worden vastgesteld (verkennend booronderzoek) en de aanwezigheid van archeologische resten (karterend booronderzoek).
- *Bureauonderzoek* – ‘desk-research’ waarbij geïnventariseerd wordt wat de archeologische potentie is van een plangebied. Vormt de eerste stap in de inventarisatiefase.
- *Contour* – omvang van archeologische vindplaats.
- *Eisen* – eisen die gesteld worden aan de verschillende onderzoeken in het proces van de Archeologische Monumentenzorg.
- *Fysieke bescherming* – maatregelen treffen die ertoe leiden dat archeologische resten niet aangetast (kunnen) worden.

- *Fysieke kwaliteit* – waarderingscriterium om behoudenswaardigheid van archeologie vast te stellen. Met behulp van vragen over gaafheid en conservering wordt de belevingswaarde bepaald.
- *Initiatiefnemer* – in archeologische wereld gebruikelijke term voor persoon die bodemingreep doet en daardoor verplicht is het archeologisch onderzoek te laten uitvoeren en financieren.
- *Inhoudelijke kwaliteit* - waarderingscriterium om behoudenswaardigheid van archeologie vast te stellen. Met behulp van vragen over zeldzaamheid, informatie- en ensemblewaarde wordt de inhoudelijke kwaliteit bepaald.
- *Inpassing* - het aanpassen van ruimtelijke plannen / ontwerpen, zodat aanwezige archeologie niet bebouwd wordt.
- *Inventarisatie* – eerste fase van de Archeologische Monumenten Zorg, waarin aanwezigheid en waarde van archeologische resten kan worden vastgesteld.
- *IVO* – Inventariserend Veldonderzoek – onderzoek binnen inventarisatiefase, bestaande uit boor- en vervolgens proefsleuvenonderzoek.
- *Karteren* - onbekende archeologische resten opsporen en begrenzen. Doorgaans gebeurt dit in het Inventariserend VeldOnderzoek - Booronderzoek.
- *KNA* – Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Hierin staan de processen beschreven volgens welke archeologisch onderzoek uitgevoerd dient te worden. Archeologisch uitvoerders dienen alle werk conform KNA uit te voeren.
- *Kwalitatieve normen* – samenstel van gemeentelijke waarderingscriteria en selectieagenda.
- *Kwantitatieve normen* – oppervlakte- en dieptegrenzen die gesteld worden waaronder archeologisch onderzoek verplicht wordt gesteld. Deze normen zijn afhankelijk van de legenda-eenheid van de beleidskaart waarbinnen het gebied valt.
- *Onderzoeksvragen* – vragen die voorafgaand aan archeologisch onderzoek worden gesteld om gericht onderzoek te verrichten.
- *Opgraving* – het veiligstellen van archeologische resten door deze uit de bodem te halen.
- *Maatregel* – methode om behoudenswaardige archeologie veilig te stellen. Dit kunnen inpassing/fysieke bescherming, opgraving en archeologische begeleiding zijn.
- *Monumentenverordening* – gemeentelijke verordening waarin omgang met gemeentelijke (archeologische) monumenten is geregeld. De monumentenverordening kan ook gehanteerd worden wanneer vigerende bestemmingsplannen nog niet zijn geactualiseerd met betrekking tot archeologisch beleid.
- *Normen* – samenstel van kwantitatieve normen en kwalitatieve normen.
- *Ondergrens* – oppervlakenorm waaronder archeologisch onderzoek niet vereist is. De ondergrenzen kunnen variëren per agenda-eenheid van de archeologische beleidskaart.
- *Oppervlaktekartering* – methode, waar mogelijk uitgevoerd voorafgaand aan het booronderzoek, waarmee percelen worden belopen om zichtbare vondsten in kaart te brengen.
- *Perioden* – archeologische tijdsblokken.
- *PvA* - Plan van Aanpak
- *PvE* - Programma van Eisen – Hierin worden de eisen aan het onderzoek vastgelegd, zoals bij een proefsleuvenonderzoek, opgraving, archeologische begeleiding of fysieke bescherming.
- *Proefsleuvenonderzoek* - Doel van proefsleuvenonderzoek is om de aard, omvang, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de archeologische resten vast te stellen ('waarderen'). Onderzoek wordt in de vorm van een steekproef van de contour volgend uit het booronderzoek uitgevoerd; met de proefsleuven wordt in de regel tussen de 5 en 10 % van het oppervlak onderzocht.
- *RACM* - Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
- *Rijksmonument* – Archeologische vindplaats die wettelijke bescherming geniet conform Monumentenwet 1988 / Wet op de archeologische monumentenzorg 2007

- **Selectieadvies** – advies over behoudenswaardigheid van de aangetroffen archeologie dat door archeologisch uitvoerder of adviseur is opgesteld na uitvoering van het proefsleuvenonderzoek.
- **Selectiebesluit** – formeel besluit door bevoegd gezag inzake archeologie waarmee wordt vastgesteld welke (delen van de) aangetroffen archeologisch behoudenswaardig is.
- **Selectieagenda** – archeologische perioden en thema's die de gemeente van belang acht.
- **Selectiebeleid** – onderbouwing van de keuzes die de gemeente heeft gemaakt ten aanzien van archeologische perioden en thema's. Uitkomst van het selectiebeleid is de selectieagenda.
- **Thema's** – archeologische onderwerpen.
- **Verdrag van Malta** – verdrag dat in Valletta, Malta is ondertekend door de Europese lidstaten en de omgang met het archeologisch erfgoed regelt. Ook wel aangegeven als Verdrag van Valletta of kortweg Malta.
- **Verkennen** – vaststellen of de bodemgesteldheid dusdanig is dat archeologische resten aanwezig en intact kunnen zijn. Doorgaans gebeurt dit in het Inventariserend VeldOnderzoek - Booronderzoek.
- **Verstoring** – door bodemingrepen als funderen, aanleg van kelders, ondergrondse parkeergarages e.d. kunnen mogelijk aanwezige archeologische resten aangetast zijn.
- **Verwachtingenkaart** – Kaart waarop de verwachting voor aanwezigheid archeologie binnen het gemeentelijk grondgebied is aangegeven.
- **Vindplaats** – contour waarbinnen zich archeologie bevindt
- **Waarderen** - de waarde van archeologische resten bepalen door aard, omvang, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de resten vast te stellen. Doorgaans gebeurt dit in het Inventariserend VeldOnderzoek – proefsleuven.
- **Waarderingscriteria** - aan de hand van deze criteria wordt bepaald of een archeologische vindplaats behoudenswaardig is en of deze vervolgens langs de gemeentelijke selectieagenda gehouden dient te worden.
- **Wamz** – Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wijziging op onder andere de Monumentenwet 1988); de wettelijke basis voor de omgang met archeologie; in werking getreden per 1 september 2007
- **WRO** – Wet op de Ruimtelijke Ordening 1962
- **Wro** – Wet ruimtelijke ordening 2008

De opgraving te Sterckwijck, Boxmeer

Bijlage VII

CD-ROM MET BIJLAGEN